

XXI. ÉVFOLYAM.

19. SZÁM.

Hadilevéltár

IV. csoport

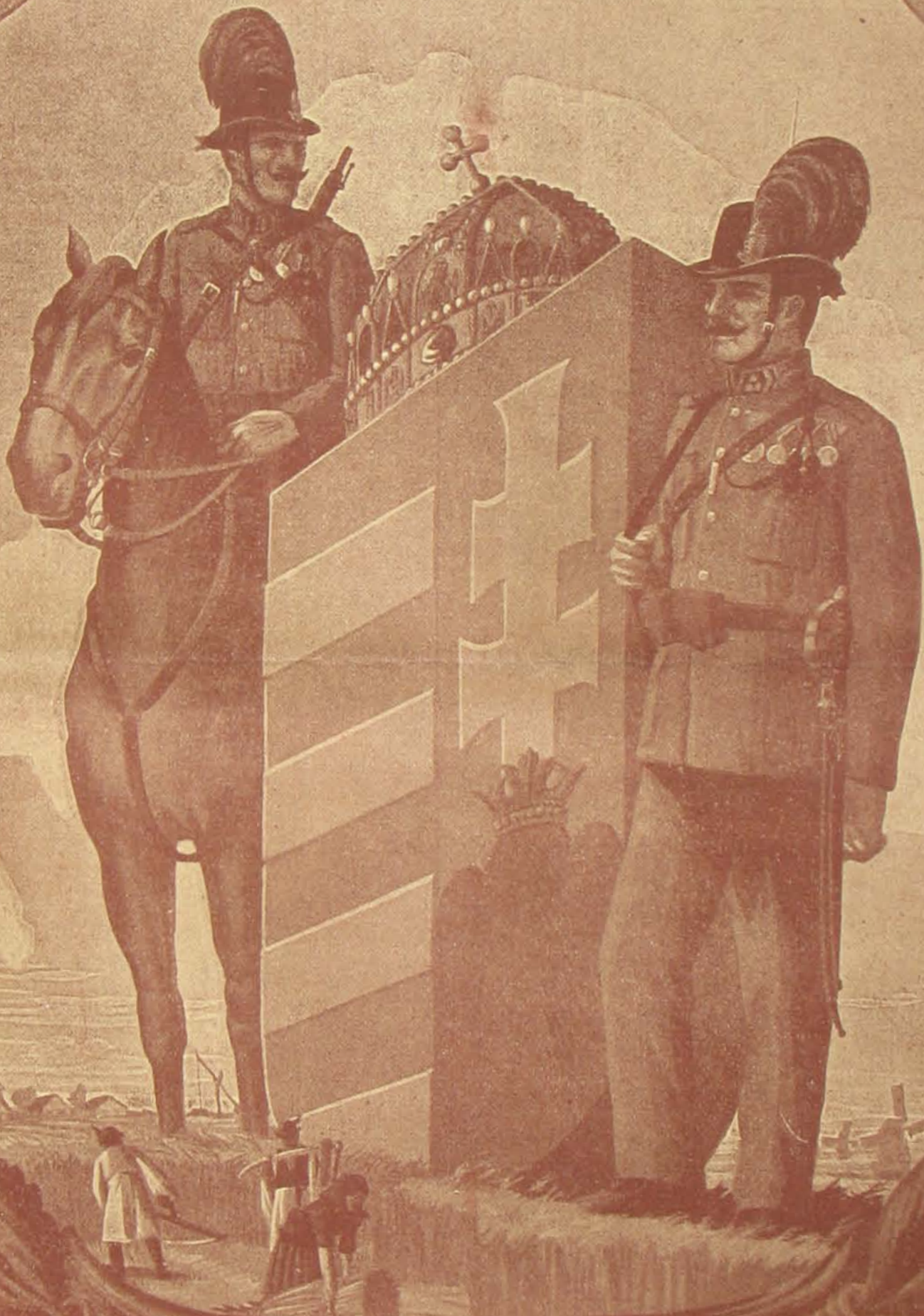
Nagykönyvtár

Budapest, 17. V. u. 18. k.

BUDAPEST, 1931.

JÚLIUS 1

ESZENDŐRSÉGI LAPOK

FŐSZERKESZTŐ:

PINCZÉS ZOLTÁN SZAZADOS

SEGÉDSZERKESZTŐ:

MAHÁCS LAJOS SZAZADOS

MEGJELENIK HAVONTA HÁROMSZOR

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL: BUDAPEST, I., BÓSZÖRMÉNYI-ÚT 21. SZ. TELEFON: 501-90.

CSENDŐRSÉGI LAPOK

FŐSZERKESZTŐ: PINCZÉS ZOLTÁN SZÁZADOS, SEGÉDSZERKESZTŐ: MAHÁCS LAJOS SZÁZADOS.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: BUDAPEST, I. KER., BŐSZÖRMÉNYI-ÚT 21	Megjelenik havonta háromszor	Előfizetési ára: Egész évre 12 pengő, félévre 6 pengő	Telefon: 501-90.	Postafakárékpénztári csekk száma: 25.342
---	------------------------------------	---	---------------------	--

*Hiszek egy Istenben, hiszek egy hazában,
Hiszek egy isteni örök igazságban,
Hiszek Magyarország feltámadásában.*

Amen.

Új Szolgálati Szabályzatunk.

A mai nappal, július elsejével kiadásra kerül, augusztus elsején pedig életbelép önálló magyar honvédségünk első Szolgálati Szabályzata. Ezt az új Szolgálati Szabályzatot kapja ma a honvédséggel együtt a csendőrség is.

Ötvennyolc esztendővel ezelőtt, 1873 augusztus 9-én adta ki I. Ferenc József Öfelsége a Hadseregparancsot, amely az átdolgozott és a hadsereg változott viszonyaival, az általános védkötelezettséggel összhangba hozott Szolgálati Szabályzat szentesítését megadta s megparancsolta, hogy annak előírásai: „... a hadsereg valamennyi egyénei által pedig, bármilyen rendfokozatot viseljenek is, kivétel nélkül szeghetlen törvény gyanánt tekintendők és még alaki tekintetben is pontosan végrehajtandók.”

Királyi szónak nem engedelmeskedett még úgy hadsereg, ahogy a Monarchia hadserege teljesítette Legfelsőbb Hadurának ezt a parancsát negyvenöt éven át: minden rendű és rangú katona irányítójává s az egész hatalmas hadsereget egybeforrasztó közszellemnek csodálatos éltetőjévé és fenntartójává vált ez és éppen csak ez a szabályzat. Nem egyedül a királyi akarat tette azzá; fenkölt erkölcsi magassága, évszázados bölcsessége, eszményi pártatlansága, mindenre kiterjedő biztos és kétségtelen útmutatása, itt-ott egyenesen klasszikus szépsége mind ellenállhatatlan szuggesztív erőt kölcsönöztek számára. Ez tette minden szabályzatok mintaképévé s ez tette az idők haladásával szemben olyan ellenállóvá, hogy bár voltaképpen még Mária Terézia idejében született, nemcsak egy négyéves modern háború elméleti és gyakorlati próbáinak ostromverését állotta a megdönthetetlen alap szívósságával, de igazságai változatlanok maradtak a háborúból kitermett modern katona számára is.

Új szabályzatokat sohasem szoktak túlságos örömmel és barátsággal fogadni. Sokféle oka van, hogy miért nem. Megszokott, ismert, tudott dolgok helyébe újakat megszokni, megtanulni kényelmetlen. Új és kipróbálatlan elméletekkel szemben mindenki bizalmatlan; járt útról senkisémet tér le szívesen a járatlanra. No és aztán sokszor a maradvány csontosodott konzervatívizmus, amelynek éppen úgy megvan a szertelensége, mint a beteges újítási nyughatatlanságnak, elvben ellenez mindent, ami két-három évtizednél újabb keletű. Nem baj ez, mert a múlt és jövő egészséges harcát eredményezi s a jelen számára pedig a mindig helyes középutat biztosítja.

Nem ezt éreztük azonban most, amikor új Szolgálati Szabályzat megjelenéséről szereztünk tudomást. Nem éreztünk semmit az új szabályzatok megjelenését kísérő megszokott érzések közül; nem volt közöttünk maradi, aki érdemi ellenérvek helyett a régi jó idők elmulása felett kesergett volna, sem pedig forradalmian modern, aki végre valahára levágott copfról lelkesedett, csak komoly, aggódó gondolatok forogtak a fegyelmezett agyakban: szabad-e, jó lesz-e hozzányulni ehhez az évszázados katonabibliához, lehetséges lesz-e csak a mondatait is olyan vigyázva megérinteni, hogy a szavakkal együtt el ne tűnjék, idegenné, ismeretlenné ne változzék egy-egy erkölcsi pillérünk is, amelyen oly sok éven át olyan szilárdan és akkora magasságban tündököltünk? Aggodalmasok voltunk, hogy szabad-e modern tollnak klasszikus kincsek szentélyét a maga félrefinomult ízléséhez restaurálnia s ha megteszi, sikerülhet-e? Elég tapasztalatunk volt, hogy félthessük a Szolgálati Szabályzatot a modern köntöstől, nem oktan konzervatívizmusból vagy megszokásból, hanem azzal az önzetlen féltéssel, amellyel patinás műremekek galvanizálása ellen tiltakoznánk. Mert bőven van olyan tere egy hadseregnek, ahol nincs tradíció, ahol haladnia, újítania, tökéletesednie kell, különben lemarad és elpusztul, de ha lelkierejében is hatalmas akar maradni, legyenek szentek, sérthetetlenek s minden időkre változatlanok az eszményei.

Örömmel vettük kezünkbe az új Szolgálati Szabályzatot, mert igazat ad nekünk. Csak a nyomása új, a lényege, hangja, beszéde semmit sem változott. Nem azért született meg, hogy jobb legyen az eddiginél, hanem csak, hogy pótolja. Az idők folyamán ugyanis, főként pedig a háború után megváltozott viszonyok miatt nem lehetett elkerülni a Szolgálati Szabályzat némely részletrendelkezésének módosítását. Ezek a helyesbítések a régebbi keletűekkel együtt meglehetősen zavart és bizonytalanságot okoztak, nemcsak mert teljes hitelességgel sehohsem voltak együtt, hanem mert magának az egész szabályzatnak példányai is mindenütt teljesen kifogytak s nemhogy a helyesbített, de a helyesbítetlen példányok is sokszor egész alakulatok féltve őrzött „egyetlen” kincse gyanánt szinte már a pénztárszekrénybe kerültek.

Ezen a nagy könyvszegénységen kíván elsősorban segíteni az új kiadás, amely, ha így — csak részleteiben természetesen — módosításokat tartalmaz is az eddigivel szemben, gyökerében, vázában, elveiben azonban, Kormányzó Úr Öfóméltósága legmagasabb parancsával is megerősítve a régi maradt: törhetetlen hűséggel követett szeghetlen törvénye minden rendbeli magyar katonának.

A nyomozás egyszerűsítése.

Írta: BODROGAI ANDRÁS százados.

Az alábbiakban egy olyan törvényes rendelkezésre kívánom felhívni a figyelmet, amelyről ezideig még lapunkban nem esett szó, pedig a csendőrség nyomozási munkájának egyszerűsítése szempontjából igen nagy fontosságú. Az örsök mai nagy elfoglaltsága mellett kétkézzel kell kihasználnunk minden lehetőséget, amely ezt az elfoglaltságot csökkenti vagy egyszerűsíti, azért jó szolgálatot vélek tenni az itt elmondandókkal.

Az alábbiakban arról lesz szó, hogy egy, a múlt év folyamán életbelépett jogszabály alkalmazása folytán mit és miként lehetne egyszerűsíteni a csendőri nyomozásoknál.

Az 1930 szeptember 10-én kiadott Országos Törvénytárban megjelent az 1930. évi XXXIV. törvény-cikk a törvénykezés egyszerűsítéséről.

Ez az új novelláris törvény 147 szakaszból és négy fejezetből áll.

Bennünket, csendőröket, szolgálati szempontból csak a harmadik fejezet szakaszai érdekelnek különösképen, mert az azokban foglaltak szoros összefüggésben vannak a mi feladatainkkal. Ennek a fejezetnek a címe: „A büntető igazságszolgáltatás egyszerűsítése”.

E fejezet rendelkezései alapján egyszerűbbé válik a bíróság, az ügyész, a bíró és a nyomozószervek munkája. Miután a törvényben általában abban a sorrendben követik egymást a rendelkezések, amint itt említettem (bíróság, ügyész, bíró, nyomozószerv), az egyszerűsítési eljárás ismertetésénél általában

És legyen meg a Te szent akaratod . . .

Írta: NYÁRY LÁSZLÓ.

Napkelet felé báránnyelűk lebegnek. Szakadozott összevisszaságban húzódnak tova, mint egy felszabadított nyáj. A víz sodra meg-megremegteti a csendet s ilyenkor Nádi-Balogh István felfigyel ültőhelyében a csónak orráról. Ma, vasárnap, horgászni jött ki a nagy tóra, de valójában szükségét érezte a magánynak, hogy meghányja-vesse az asszonnyal való dolgát.

Az asszonya dolgában főtt a feje, akit tavalý elkergetett. Hallotta ugyan, hogy megvannak a gyerekekkel együtt, de nem neki vannak. Ott élnek az alvégen az anyósánál. Már egy éve, hogy bujdosik előle a hités felesége, még az első gyerekét sem engedi el hozzá. Azon civódtak, veszekedtek össze és váltak széjjel, mert ő váltig bizonygatta Julisnak, hogy neki nem kell már

ugyanazt a sorrendet fogom követni. Célszerű ez a könnyebb áttekinthetőség végett is, szükséges pedig azért, mert a csendőrnök nemcsak az őt érintő rendelkezéseket kell ismernie, hogy kötelességének teljesítésekor kétélyei ne merülhessenek fel, hanem szüksége van az itt felsorolt többi három tényező feladatkörének ismeretére is, mert csak így értheti meg, hogy az egyszerűsített nyomozás mikor, miért és miként helyénvaló.

Már az 1921. évi XXIX. törvény-cikk (amely szintén a büntető igazságszolgáltatásról szól), úgy módosította a Büntető Perrendtartást és a bíróságok szervezetét, hogy egyes büncselekmények eseteiben a kir. törvényszék elsőfokon mint egyesbíróság jár el és határoz. Vagyis nem hármastanácsból (elnökből és két szavazóbíróból) áll e bíróság, hanem csak egy bíróból. A most szóbanforgó 1930. évi XXXIV. törvény-cikk 101. szakasza lényegesen kibővíti a kir. törvényszék mint egyesbíróság hatáskörét. Kimondja, hogy „Büntető ügyekben a kir. törvényszék elsőfokon mint egyesbíróság jár el, ha a vád tárgya:

1. „a testisértésnek az 1878:V. t.-c.” (Btk.) „302. paragrafus 1. bekezdése alá eső büntette” (súlyos testisértés egyszerű büntette), „vagy 2. bekezdése alá eső büntette, vagy vétsége” (oly súlyos testisértés vétsége és könnyű testisértés, amelyet a tettes felmenő ágbeli rokonon követett el), „avagy 303—305. §-ai alá eső büntette” (a minősített testisértés büntetének egyes fajtái, ú. m. egyes testrészek, érzék, tehetség elvesztése, nyomorékkaválás stb. [303. §.], ha a terhes állapotban levő nő a testisértés folytán méhmagzatát elvesztette [304. §.], ha a testisértés a 303. és 304. §-aiban felsorolt következmények valamelyikére irányult s az be is következett [305. §.];

több, úgyis nehéz az élet, egy is elég, sőt sok is ebben a nyomorult világban. Mi lenne, ha többfelé kellene majd osztani ezt a néhány holdacska, meg a cserepes házat, meg meg egymást. De nem bírt a lelkére beszélni. A Julis csak azt mondogatta, hogy ő Isten rendelése szerint cselekszik és életet ad az eljövendőnek is.

A harc egyre keserűbb lett. Tavalý egyszer a kelle-ténél jobban nézett a pohár fenekére, mikor aztán hazajött, kijelentette, hogy több különöc nem kell, aló, kifelé az egész társaság.

Szegény Julis! Most sajnálja. Meg a Pista gyereket is, ahogy azok inaltak elfele az ordítózás elől. Elmentek, oszt este se jöttek vissza, másnap se. Harmadnap se. Keresett hát magának vigasztalót, talált is, aki szebb is, mosolygósabb is, meg is adja a módját, mert a várcsban szolgált sokáig. Ezzel nem lesz baj.

De valami mégis csak mardosta belülről Nádi-Balogh Istvánt. A gyerekekre is sokat gondolt, mert rég nem látta. Biztosan nagyra nőtt egy év óta. Kis pufók képe belopta magát a szívébe. Piros a szája, mint a piunkösdí rózsza. Úgy ölelte át őt, mint a lány hajnali napsugár. Mikor hazajött, futott elébe és csilingelő hangon kérdezte:

— Hozott-e édesapám egyebet?

A megfodrozott vízre nézett, olyan volt az, mint egy gyöngyházkötetes imakönyv, benne az élet igéjével. Vagy mint a Julis arca, gond és bánatszántotta, vagy mint a gyerek homloka, a kenyértelenség, az apátlanság tudatától: síró, szomorú.

2. „a magánlaksértésnek a Btk. 330. vagy 331. §-a alá eső büntette“ (egyszerű, valamint minősített, közhivatalnoki minőség színlelése, vagy hatósági rendelet ürügye alatt éjjel, vagy együttesen több személy által, fegyveresen végrehajtott magánlaksértés büntette);

3. „a lopásnak az 1908:XXXVI. t.-c.“ (Büntetőnovella) „49. §-ának 1. bekezdése alá eső büntette“ (egyszerű lopás büntette és egyes minősített lopás büntettei 4000 pengőnél kisebb értékig) „és az ily lopással kapcsolatos *orgazdaság* büntette“;

4. „a sikkasztásnak a Btk. 358. vagy 359. §-a alá eső büntette“ (egyszerű és visszaeső bűnöző által elkövetett sikkasztás büntette, valamint a zár alá vett és a tulajdonos által a nála hagyott dolgon elkövetett sikkasztás büntette) „és az ily sikkasztással kapcsolatos *orgazdaság* büntette“;

5. „a csalásnak a Btk. 380. §-a“ (egyszerű csalás büntette), „vagy 381. §-ának 1. vagy 3. pontja“ (egyes minősített büntettek), „vagy 383. §-ának 2. bekezdése alá eső“ (4000 pengő értéket felülhaladó) büntettek;

6. „az 1914:XL. t.-c. 4. §-ának 2. bekezdése alá eső *hatósági közeg elleni erőszak* vétsége“ (a csoportosuláson kívül, tehát egyes személyek által elkövetett ily vétségek);

7. „az 1—6. pontokban felsorolt valamely bűncselekményre vonatkozóan elkövetett *bűnpártolás*“.

Ezeket a bűncselekményeket a könnyebb megjegyezhetés végett úgy foglalhatjuk egy csoportba, hogy: az egyes bírót elé tartoznak mindazok a vétségek, amelyekben eddig a kir. törvényszék járt el, továbbá általában azok az itt felsorolt büntettek, me-

lyekre kiszabható legmagasabb büntetés az 5 évet túl nem haladja.

Jegyezzük azonban meg, hogy az egyesbíróság csak elsőfokon határozhat és nem fellebbezési fórum. Mert a járásbíróságtól a törvényszékhez fellebbezés folytán felkerült bűnügyekben a törvényszék büntető- (három)tanácsa hivatott továbbra is eljárni. Viszont a törvényszék egyes bíróját előtt tárgyalott bűnvádi ügyek perorvoslat esetében a kir. ítélőtábla elé kerülnek.

A kir. törvényszék hatáskörének ilyen módon módosítása révén a bírói eljárás egyszerűbbé tétele abban nyilvánul meg, hogy az 1—7. pontokban felüntetett bűnvádi ügyek már nem három bírót foglalkoztatnak, hanem csak egyet. A törvényszék büntetőtanácsa számára csak a valóban súlyos minősítésű büntettek maradnak fenn. Ezáltal kétségtelenül gyorsabbá válik az igazságszolgáltatás, mert amíg eddig három bírót kötött le egy ügy, ezentúl ugyanannyi idő alatt e három bírót mindegyike külön tárgyalhat különböző ügyeket.

A törvény 107. §-a a törvényszék egyesbírájának eljárását egyszerűsíti igen lényegesen. E §. kimondja, hogy

„Tettenkapás esetében a terheltet a kir. ügyészség elé kell állítani...“

Ez a rendelkezés nem új dolog ugyan, mert a Bp. 142. §-a is így rendelkezik s a Szut. 45. §. 312. pontjának 2. alpontja a csendőrt is arra kötelezi, hogy „büntett és szabadságvesztéssel büntetendő vétség elkövetése, illetőleg annak nyomatékos gyanúja esetében“ el kell fogni azt: „akit tetten kapnak...“ Ennek a rendelkezésnek rendkívüli fontossága abban

Így üldögélt Nádi-Balogh István a csónak orrán. Ha az a kopasz Dani ma reggel nem beszélte teli a fejét a Julisról, meg a Pistáról, meg a legkisebb Baloghról, akkor ő ma a Pannával ital mellett üldögél a cimborákkal. Lám, a Julis oda se jött vele soha. Panna, ez a ringó derekú lányasszony, eljárt vele pityizálni is. Ahogy most összehasonlította az elzavart asszonyt és a Pannát, győzött benne az ördög s az utóbbi felé vágyott.

Az ibolyaszínű hegygerinc mögött egyszerre lebu-kott az izzó napkorong. Egy utolsó sugársáv még át- rezdül a tompa égbolton. A szürkület első, még áttetsző, könnyű hullámai suhannak át a víz színén. Kék- és bíbor- színű árnyak tűnnek fel a nád- és sásrengeteg felett, ahol madarak keresnek álmosan, csipogva, éjjeli szál- lást. A faközöld nyugati égbolton vörös és arany színben gyulladnak ki a furcsa alakú felhőrongyok. Lágyan omla- nak egymásba a körvonalak s a tó tükrén és a nádasba benyuló keskeny vízcsíkokon kialszik az arany fénye. Beesteledett.

Nádi-Balogh István elhatározta, hogy hazamegy.

Nekivágott a tagnak, annak a végét csapdosta a tó hulláma. Füttyörészve lóbálta a kast, felfelé indult a falu- nak. A még lábon álló kalász úgy zizegett körülötte, mint a selyem, a kereszttek közül pedig tolvaj verébhád rebbent széjjel.

Nádi-Balogh István megállt egy percre, mert úgy vélte, hogy emberi hangokat hozott el hozzá a kóbor alko- nyati szellő. De ki lenne itt vasárnap? Hisz' nincs tolvaj a faluban, — dörmögte és továbbállt.

A hang azonban fülébe ült és ösztönösen a beszéd irányába tartott. Keresztről keresztre járt előre, lopa- kodva, mintha a más földjét taposta volna titkon. A be- széd erősödött, de Nádi-Balogh István még mindig nem látott senkit.

Ahogy a keresztúthoz ért, megállt a szíve verése. Julis állt ott, meg a Pista gyerek.

Övéinek a megpillantása megzavarta. Pannáról egy- szeriben elterelődtek a gondolatai. Feléjük indult. De a rosszabbik érzése lett rajta úrrá. Gorombán elkergeti az ebadta tovajnépét.

— Éd'sanyám! — gügyögte a Pista gyerek, jól is- mert csilingelő hangján. Nádi-Balogh István megállt, hogy meghallgassa, mit akar a gyerek.

— Mi a', kis magzatom? — kérdi az anyja tőle.

— A sapkám teli lett!

— Ehun-e a kizsák, oszt' öntsd bele.

— Éd'sanyám!

— No, mi a már megént?

— A sok kalász minnek?

— Minek? — Az asszony kebléből egy mély sóhajtás tör elő: — Hát hazavisszük, édes fíjam.

— Haza? Oszt' minnek?

— A magját kicsépeljük, e'visszük a malomba, liszt lesz belőle, oszt' friss cipót sütök neked.

— A már biz' jó lesz — mondta a gyerek. A hangja tele volt a friss kenyér utáni vággyal. Nagyot is nevetett, aztán ismételte:

domborodik ki, hogy — mint a §. a továbbiakban mondja:

„Ha a cselekmény a 101. §. 1. vagy 3. pontja alá esik és a bizonyítékok rendelkezésre állanak, a kir. ügyészség a terheltet ügyének tárgyalása végett nyomozás nélkül, vádirat mellőzésével három napon belül a kir. törvényszék elé állíthatja...; a főtárgyaláson a vádirat felolvasása helyett a vádat a kir. ügyész előszóval terjeszti elő...”

Eszerint az előbbi (a 101. §-nál) 1. és 3. pontokban felsorolt testisértés vétségei és büntetési, valamint lopás büntetési és orgazdaság büntetési tettenkapási eseteiben elmaradhat a nyomozás (elrendelése), a vizsgálat és vádirat benyújtása. A kir. ügyész a neki átadott ilyen tettenért terheltet a törvényszék egyesbírája elé állítja a tárgyalás azonnali megtartása végett. Ennek a gyorsított eljárási módnak természetesen csak akkor lehet helye, amikor tettenkapás esetében a bűncselekmény tökéletesen bebizonyítottnak látszik és ha a tárgyalás a tett elkövetésétől számított három napon belül megtartható. Ha ennek a követelménynek egyik vagy másik kelléke nincs meg, a gyorsított és egyszerűsített eljárási mód már nem nyerhet alkalmazást, hanem akkor a Bp. egyéb rendelkezései lesznek irányadók.

Az eddig elmondottakból még csak az tűnik ki, hogy az igazságügyi hatóságok tennivalói lettek egyszerűbbek, a csendőrségé azonban még nem. De hogy e hatóságok az egyszerűsítést valóban alkalmazhassák is, arra adott esetekben a csendőrnek kell lehetőséget nyújtania, vagyis a csendőrségnek kell azon lennie, hogy ez a csendőr mulasztása vagy késlekedése miatt sohase hiusulhasson meg. Ezzel kapcsolatosan a csendőrré háramló tennivalókat és feladatokat a következőkben lehet összefoglalni:

— Hát biz' a jó lesz! — Aztán bánatosan tette hozzá: — De ha éd's apám most idetévedne, nem verne meg bennünket?

Az asszony felegyenesedett, fájdtotta-e a derekát a hajlástól, vagy segítségül akarta-e hívni az Urat, mert az égre nézett.

— Megverne-e? Hát megmondanánk neki, hogy neked köll, meg osztán téged szeret, csak nem verné ki a szádból a kenyeret.

A gyerek felfigyelt az egyik szóra:

— Szeret? És éd'sanyámat nem szereti?

Csend támadt az alkonyatban, az asszony nem tudta mit feleljen. Mit feleljen? A gyerek szemében az apának tisztán, épen kell maradnia. Az anyának védenie kell. Nem habozott sokáig!

— Persze, hogy szeret engem, hisz' én vagyok a felesége... — Két nagy könnycsepp bugyant ki a szeméből és végiggördült az arcán. Félrefordult. Az ujjásával letörölte a könnyek nyomát. Nádi-Balogh István öt lépésre állt tőle egy magasra rakott búzakereszt mögött. Ha kinyújtotta volna a kezét, akár ő is letörölhette volna a Julis könnyeit.

— Tegnap — lelkendezett a gyerek — ott jártam éd'sapám házában. Benyitottam a kis kapun és olyan sok kis pelyhes csibét láttam. De jött apám a házból, oszt' én meg elszaladtam.

— Oh! Minek? Biztosan behívott volna.

— Egyszer elkergetett, hát mért mennék oda. Ű se

Ha az előbb említett 101. §. 1. vagy 3. pontja alá eső bűncselekményen akár a csendőr ért valakit tetten, akár más valaki ad át neki ilyen tettenkapott egyént, az elfogás után a bizonyítékok gyors egybegyűjtésére kell a fősúlyt fektetni azért, hogy a tettest a kir. ügyészségnek sürgősen át lehessen adni, s az viszont három napon belül bíróság elé állíthassa.

A törvény által megkövetelt bizonyítékok tettenkapás esetében rendszerint rendelkezésre állanak. A tettes megvan, éppúgy a tettenérő is, mint legfontosabb tanu. A bűnjelek is náluk, vagy a helyszínen lesznek, tehát könnyen biztosíthatók. Ezek, valamint a sértett, esetleg még egy-két tanu kikérdezésével és a helyszín megszemlélésével a járőr hamarosan végezhet. Így együtt lévén a bizonyító anyag, a rövid tényvázlat megszerkesztése után (ami szükség esetén a kir. ügyészségen is elvégezhető), ha nem is mindig aznap, de a cselekményt követő napon rendszerint az ügyész előtt lehet a tettes. De még az ennél valamivel későbbi átadás miatt sem állhat elő haj, mint az alábbi példából látható:

A tettenkapás 20-án 1 órakor történt. Járőr a nyomozást 20-án egész nap és 21-én délutánig kénytelen folytatni, 21-én az estéli órákig így is elkészülhet a tényvázlat és 22-én, a kora reggeli órákban el lehet indulni a törvényszék székhelyére, amelyik ma már vonattal vagy autóbusszal könnyen elérhető. Az átadás tehát 22-én délelőtt végbemehet s a kir. ügyész rövid tájékozódás után azonnal a bíróság elé állíthatja a tettest, mert a háromnapos határidő csak 23-án 1 órakor jár le.

Tettenért egyénnel szemben azonban ily hosszasan elnyúló nyomozásra csak a legritkábban kerülhet sor. Mert éppen a tettenérés azt a sajátosságot adja ezeknek az ügyeknek, hogy nyomozásuk gyors

jött még el. — Fájdalom érzett ki a gyerek beszédéből, a tavalyi emlék még ránehezedett a kis lelkére.

— Édes fijam, hazamegyünk! — mondta az anyja és felemelte a kis zsákot. Megállt, a távolba révedezett el a tekintete s egyszerre csak kiöntötte a zsák tartalmát. A gyerek nézte, aztán sirósan kérdezte:

— Hát a cipó?

— Majd ad a jó Isten, nem visszük el. Úgy is rossz termés volt az idén, kevés magot adott a kalász, ne vigyük el még ezt is szegény apádtól.

Nádi-Balogh Istvánnak erre a szóra nagyot vert a szíve. Panna volt tegnap a marokszedőlánya, hogy megmutassa az embereknek: tud ő „azért” dolgozni is. Ez a koldus, kitalált asszony pedig idejön, összegyűjtögeti előbb kenyérnek, oszt' most meg itthagyja. Ha legalább elvitte volna, ő ezt a molnárnál még meg is toldotta volna titokban. De nem! Itthagyják és éheznek tovább. Pedig rongyosak és éhesek...

Julis közben összehajtogatta a zsákot, lehajolt és felémelt valamit. Felemelte a pólyába kötött kisgyermeket, a legkisebbik Balo hot. Akit az apja még meg sem nézett, akit még soha nem látott s akit már akkor kidobott a házából, amikor még a világon sem volt. Pedig az ő vére. Mindnyája az övé, a három árva, a három kivert szív. És ahogy elindult az anya, ölében a kisgyermekkel, Nádi-Balogh Istvánban elfulladt a lélegzet, valami megütötte a szívét. Amit még soha sem érzett.

Nagyot került sebtibe és szembe ment velük. Amint

san végbemehet. Az ilyen ügyek nyomozásánál azért sem szabad szükségtelenül késlekedni, mert figyelemmel kell lenni arra is, hogy a 102. §. további rendelkezése értelmében:

„Ily esetekben a tanuk, esetleg szakértők megidézéséről vagy elővezetéséről a kir. ügyészség gondoskodik“, tehát a három nap letelte előtt megtartandó tárgyalásra még a tanukat is be kell rendelni. A kir. ügyészségnek módjában lesz táviratilag vagy telefonon a községi előjáróság útján még az itt felhozott példában is intézkedni az okvetlenül szükséges tanuknak és sértetteknek 23-án délutánra való megidézése iránt. Ha pedig a járőr volt a tettenérő s a tettet ugyanaz a járőr adta át a kir. ügyészségnek, a tárgyalás rögtöni megtartásának és ítélethozatalnak rendszerint nem lesz semmi akadály, mert a járőr tagjai a haladéktalan tanuságtételre rendelkezésre állanak. Erre való figyelemmel ilyenkor az átadással azokat a csendőröket kell megbízni, akik a tettenérő járőrt alkották. Természetes az is, hogy ha csak lehetőség is van rá, a bünjeleket is szállítsa be az őr s a kir. ügyészséghez és azokat a tettel egyidejűleg adja ott át, mert ez a bizonyítóanyaghoz hozzátartozik.

Mindebből — ismétlem — az következik, hogy a csendőrnek és az őrparancsnokságoknak azon kell lenniök, hogy mindenkor felismerhessék a gyorsított és egyszerűsített bünvádi eljárás lehetőségét.

A reánk nézve fontos és a csendőrség munka körét mélyen érintő rendelkezések azonban most következnek. A 107. §. második bekezdése ugyanis kimondja, hogy

„A kir. törvényszék mint egyesbíróság hatáskörébe utalt oly büncelekmény esetében, amelynek

meglátták őt, tárt karokkal közeledett feléjük. Csak annyit tudott mondani elálló lélegzettel:

— Hát! ...

Hullámozott a mellkasa a robusztus embernek és szemében az öröm csillogott.

— István! — nyögte ki nagynehezen az asszony. — István! Itt vagy?

Megemberelte magát Nádi-Balogh István, asszonyának esdeklő hangja fejébe kergette a vért. Öt éve, amióta összekerültek, nem csókolta meg soha az asszonyát. Most nagy örömeiben magához szorította szorosán, úgy csókolta, hogy a szusszuk is elállt.

— Engess már, — mondta kibontakozva az asszony a vad ölelésből —, hisz megfúlok.

— Mutasd a gyereket! — rikkantotta el magát Nádi-Balogh István és széles jókedvében kikapta a pólyásgyereket anyja kezéből, ránézett, magasra tartotta s csak annyit mondott:

— Az én fiam!

Úgy állott szobor-mozdulatlanul, mint amikor az istenség diadalmaskodik a bün felett.

A hegyekről leereszkedő, néma esti alkonyban egybeolvadtak az árnyak. A kósza nyári szellő elhozta idáig a megkonduló harangszót. A kislány lekapta fejéről a sapkát s lágyan, gügyögő, zsoltáros hangon kezdte el az Úr imáját.

Nádi-Balogh István hallgatott egy darabig, majd alázatos bünbánattal mondta a gyerek után:

— ... és légyen meg a Te szent akaratod ...

jogi és ténybeli megítélése egyszerű, a nyomozás csak a vád tájékoztatására legszükségesebb adatok felderítésére szorítkozik“.

Ebből azt látjuk, hogy minden csendőrnek tájékozottnak kell lennie afelől, hogy mely büncelekmények tartoznak az egyesbíróság elé. Mert egyes ilven büncelekmények nyomozásának csak addig a határig kell terjednie, amelyből a kir. ügyészség megítélheti, hogy az, ami történt, valóban büntetendő cselekmény-e s hogy azt a gyanúsított követte-e el. A törvény szavaival élve, e büncelekmények azok lehetnek, melyeknek jogi és ténybeli megítélése egyszerű.

A jogi megítélés akkor egyszerű, ha minden kétséget kizárólag megállapítható, hogy büncelekmény történt. Továbbá, hogy milyen büncelekmény? Lopás-e vagy sikkasztás, csalás-e vagy zsarolás, stb. És például, ha a cselekmény lopás, úgy az büntett-e vagy vétség s ha például büntett, egyszerű vagy minősített-e? Értékhatár után minősül-e, vagy tekintet nélkül az értékre? Hivatalból-e vagy magánindítványra üldözendő? Befejezett-e a cselekmény vagy kísérlet? Az elévülés és magánindítványtétel határidejének letelte előtt indult-e meg a nyomozás? A szereplő gyanúsítottak tettestársak-e, vagy azok egyike vagy másika bünsegéd, felbujtó, bünpartoló, vagy pedig orgazda-e? Röviden szólva, amikor a cselekménynek a Btk. vonatkozó § a szerinti (tehát jogi) minősítése teljesen világos és tiszta, vagyis amikor a §. kellékeinek egybegyűjtésénél (nyomozásnál) nem merülnek fel ellentmondások és bizonytalanságok. Legjobban példákból érthetjük meg a jogi megítélés egyszerű vagy bonyolult voltát. Lássunk néhány példát.

Nem egyszerű a jogi megítélése például egy olyan testisértési esetnek, amelynek sértettje teherben lévő nő, akinek egyébként terjedelmesebb testalkata teherbenlétét nem tette felismerhetővé. Amikor a tettes nem tudta, vagy nem tudhatta, hogy sértett anyai örömöknek néz elébe és az általa alkalmazott ütés vagy rúgás sértettnél a testi sérülésen felül elvetélést is idézett elő. Ennél a minősített testisértésnél elengedhetetlen ugyanis annak a bizonyítása, hogy a tettes a helyzet körülményeivel tisztában volt-e, mert éppen ehől a tudathól folyó gonoszság az, ami az eset súlyosabb elbírálását (súlyosabb jogi minősítést) teszi szükségessé. Ha a tettes erre a minősítő körülményre nincs beismerésben és a kikérdezett tanuk vallomása is igazolja a terhesség tudatának terhelt részéről való bizonytalanságát, akkor kérdésessé válik, nemcsak a járőr, de az ügyész előtt is, hogy a bíróság jogilag milyen álláspontra helyezkedhetik majd az ítéletében, arra-e, hogy a tettes tudott a terhességről, vagy arra, hogy nem tudhatott róla.

A jogi megítélés nem egyszerű például abban az esetben sem, ha egyszerű lopás bünteténél az ellopott dolog értéke a sértett és egyes tanuk becslése szerint 5000 pengő, egyes tanuk vagy szakértők bemondása szerint azonban csak 3000 pengő. Itt megint kérdéses lehet tehát, hogy a bíróság jogilag miként dönti el e fontos körülményt és az ítéletét a Btk. 340. §. első bekezdésében, avagy a második bekezdés 1. alpontjában foglaltakra alapítja-e.

De bizonytalanságok állhatnak fenn akkor is a jogi megítélés terén, ha a nyomozás nem képes eldönteni az eltérő vallomások miatt, hogy például az a személy, aki a tettes által ellopott dolgot magánál

elrejtette, megegyezett-e az elrejtésre vonatkozólag a tettessel a cselekmény elkövetése előtt, avagy csak azután történt-e közöttük megállapodás és származott-e ebből neki valamelyes anyagi haszna. Ilyenkor sem tudhatja a csendőr, hogy kinek a vallomása alapján dönti majd el a bíróság a jogi helyzetet, nevezetesen, hogy ez az egyén bűnsegéd, orgazdona, vagy pedig bűnpártoló.

(A csendőrnek minden esetben, tehát egyszerű, súlyos és bonyolultabb jogi kérdéseknél is csak az a feladata, hogy az egyes vallomásokot és egyéb adatokat a maguk hűséges valóságában a kir. ügyészség elé juttassa.)

A ténybeli megítélés akkor egyszerű, amikor tisztán áll előttünk az, ami történt, valamint, hogy ki, vagy kik vannak az ügyben bármiképen érdekelve. Ha tehát például bizonyos, hogy az ékszer ellopott, nem pedig elkallódott, vagy elveszett. Vagy a testi sértést bottal, nem pedig kaszával és pisztolyból, sem pedig vadászpuskából kilőtt lövedékkel okozták.

Nem egyszerű a ténybeli megítélés például abban az esetben, ha sértett azt állítja, hogy a hasára kapott ütés következtében elvetélte a méhmagzatát, az elvetélt magzat azonban a nyomozásnál nem kerülne elő, noha a terhesség egyes vallomásokkal bizonyítva van is.

Sem a jogi, sem a ténybeli megítélés, természetesen, nem egyszerű olyan ügyekben, amelyeket mi „kiderítetlen eseteknek” nevezünk. Mert ha nincs meg a tettes, vagy hiányzik a bizonyíték, addig kell nyomozni és pótnyomozni, amíg a vádemeléshez szükséges adatok nincsenek meg.

Ezekután kövessük ismét a törvény 107. §-ának szövegét s lássuk, miképen egyszerűsödik tovább a teendők az előbb elmondott esetekben.

„Ily ügyekben a nyomozó szerv csak tényvázlatszerű rövid tájékoztatást terjeszt a kir. ügyészség elé, a kir. ügyészség pedig, amennyiben a nyomozás kiegészítését szükségesnek nem tartja, alakszerű vádirat vagy vádindítvány mellőzésével, késelem nélkül a tárgyalás kitűzését indítványozza a kir. törvényszék egyesbírájánál...”

Amíg az eddigiekből az tűnt ki, hogy a csendőri nyomozások zömét és túlnyomó százalékát képező bűncselekmények nyomozásánál szükségszerűleg mellőznünk kell a feleslegessé váló ténykedéseket, tehát a nyomozás munkája egyszerűsödött, most már azt is megköveteli a törvény ebben a rendelkezésében, hogy a nyomozások feldolgozásával kapcsolatos írásbeliségünk is mentes legyen a szükségtelen terjengősségtől, vagyis a cél elérhetése érdekében a feljelentés megszövegezése is rövid és egyszerű legyen.

Mi tehát ezek után a teendő?

Akik az évszázadok hajótöréseit túléltek, nem mindig azok, akik csodálatunkat legjobban kiérdemlik. Úgy vagyunk velük, mint a tengeren: az ottani hajótöréseknél sem mindig a legértékesebb jószág menekül meg. Tyúkketrecek és üres hordók úszkálnak a víz felszínén derűs, mosolygó kék ég alatt, míg az istenek faragott vagy írott képei tönkrezúzódtak láthatatlan sziklákon, s míg azok, akik tudásukkal és jószágukkal ez istenképekre hasonlítanak, a feneketlen mélység szörnyetegeitől nyelettek el.

W. S. LANDOR.

Ha a járőr felismerte, hogy az ügy a kir. törvényszék mint egyesbírószág elé tartozik s a nem komplikált, hanem minden tekintetben egyszerű, biztosítania kell a bűnjeleket és a helyszín (ha van) megsejtelésével, valamint sértett, gyanúsított és egy, legfeljebb két tanu kikérdezésével be kell fejeznie a nyomozást.

Sőt, ha a bűnjelek megvannak és a sértett, valamint gyanúsított előadása egyező, elmaradhat a tanu kikérdezése is. Ezt akkor is meg lehet így tenni, amikor a bűnügyben — annak sajátosságánál fogva — bűnjel nem is keletkezett, de a bűncselekmény létrejöttének körülményei teljesen tisztán állanak a járőr előtt. Ilyenkor rendszerint az fogja megszabni a nyomozás határát és terjedelmét, hogy az ügy jogi, vagy ténykérdése nem bonyolult-e. Ez a körülmény a csendőrtől olykor nagy szaktudást és képzettséget követel, de bizonyos, hogy a kellő és alapos megfontoltság a követendő helyes utat mindig meg fogja jelölni.

Már most az ily módon, vagyis a felesleges nyomozati cselekmények kikapcsolásával egybegyűjtött nyomozati anyagot a csendőr nem a Szut. 15. vagy 17. mellékletében és 463. pontjában előírt alakban és terjedelemben veti papírra és nem azt írja le, hogy ki mit adott elő a kikérdezés során, hanem abból, amit látott és hallott, szövegezi meg a tényvázlatszerű feljelentést. A tényvázlatszerűség alatt nem azt kell értenünk, hogy a Szut. 17. melléklet szerint tényvázlatot szerkesszünk, hanem azt, hogy minden különösebb formáság mellőzésével a *tényt* úgy *vázoljuk* röviden és tömör egyszerűséggel, esetleg csupán egyetlen fejezetben, hogy a kir. ügyészség abból a kívánt tájékozódást megszerezhesse. Lehetőleg időrendben kell mindent leírni, úgy, amilyen sorrendben történt.

A rövid fogalmazás és egyszerűség ne essék azonban az érthetőség rovására, viszont nem maradhat ki a feljelentésből a cselekmény minősítéséhez szükséges legapróbb kellék sem. Úgyszintén a szereplő egyének személyadatainak pontos felemlítésétől sem lehet eltekinteni.

A rövidséget és tömörséget a terjengősségtől itt tehát nem az fogja megkülönböztetni, hogy pár sorból, avagy néhány oldalból áll-e ezen tényvázlatszerű feljelentésünk, hanem attól fog ez függni, hogy mekkora az anyag, amit le kell írunk. Mert sokszor már féloldal is sok lesz, máskor meg talán két-három oldalnyi írás sem elegendő.

Egy kisebb esetnek ily tényvázlatszerű feljelentését az alábbiak szerint gondolom el.

„Folyó hó 23-án 4 órakor N. N. (személyadatok) lakos ellopott N. N. (személyadatok) lakos lakóházának nyitott udvarán levő sertésóljából egy 240 kg súlyú hízó sertést. Az ólajtón csak a szokásos tolózár volt. A lopás elkövetésekor gyanúsított azt kézzel egyszerűen félretolta és a kinyitott ólajtón keresztül a sertést kivezetve, lakására hajtotta. A sertés értéke 240 pengő. 4 óra 25 perckor, amikor gyanúsított a lopott sertéssel lakása közelébe érkezett, az utcán X. Y. (személyadatok) lakossal találkozott.

Gyanúsított azzal védekezett, hogy a sertést el akarta adni, hogyi kórházban levő felesége gyógykezelési költségeit kifizethesse.

A szombathelyi őrparancsnokképző iskolát egyformán 128 pontszámmal — a legjobb eredménnyel — végezték (balról jobbra): *Göcze József* (III. ker.), *Boda István* (I. ker.), *Hajdu Kálmán* (I. ker.), *Fürjes József* (VII. ker.) és *Göndöcs Ferenc* (II. ker.) tiszthelyettesek.

A hűnjel sertést az őr járőre gyanúsítottal sertésöljében megtalálta, őrizetbe vette ési község előljáróságának átadta.

Bizalmi egyének:...

Járőr:...

Gyanúsított erkölcsi és vagyoni bizonyítványa csatolva“.

Példa egy nagyobb esetre:

„Folyó hó 18-án 21 órakor N. N. (személyadatok) lakos, M. M. (személyadatok) lakost azi községben levő Ó. Ó. (személyadatok) vendéglőjének ivóhelyiségében egy bottal fültövön ütötte. Ezért N. N.-t folyó hó 19-én azi kir. járásbíróshoz 9/1 ics. 1931. szám alatt könnyű testisértés miatt följelenttem.

Az ezt követő napokon M. M. ismételten hangoztatta R. R. (személyadatok) és P. P. (személyadatok) lakosok előtt, hogy bosszúból le fogja vágni N. N. egyik fülét. Folyó hó 24-én ugyanabban a kocsmában M. M. megállapodott S. S. (személyadatok) és T. T. (személyadatok) lakosokkal, hogy folyó hó 26-án este együtt meglesik N. N.-t, amikor az a menyasszonyától, A. A.-tól (személyadatok) hazafelé megy és tervüket végrehajtják.

Folyó hó 25-én M. M. megbeszélte B. B. (sze-

mélyadatok) lakos leányismerősével, hogy amidőn 26-án N. N. fülét levágja, azonnal B. B. lakására megy és ott átadja B. B.-nek a cselekmény véghezvitelénél használt borotvát elrejtés végett, nehogy azt a csendőrök nála (M. M.-nél) megtalálják. B. B. ezt meg is ígérte M. M.-nek.

Folyó hó 26-án 22 órától 23 óráig a három gyanúsított az előre megbeszélte terv szerint a község főutcájának 280. számú háza előtt várakozott. 23 órakor haladt ott el sértett. Ekkor S. S. és T. T. a földre teperték N. N.-t, kezeit lefogták, míg M. M. sértettnek jobb fülkagylóját egy borotvával teljesen lemetsette. Utána S. S. és T. T. a saját lakásukra, M. M. pedig B. B. lakására szaladt. M. M. ott átadta B. B.-nek a borotvát, aki azt elrejtette.

A főutca 280. számú ház lakója H. H. (személyadatok) a cselekmény elkövetésekor az udvaron tartózkodott. Amikor a lármát meghallotta, a háza kapuját kinyitotta és látta a helyszínről S. S. és T. T. legényeket, valamint ezekkel ellenkező irányba egy harmadik egyént elszaladni. A harmadik egyént (M. M.-et) nem ismerte fel.

N. N. sérülése 20 nap alatt gyógyul, de jobb fülkagylóját végleg elvesztette.

M. M. folyó hó 27-én kora reggel B. B. lakásáról

a község Szilvás elnevezésű határrészébe távozott és ott egy csöszkunyhóba elrejtőzött. A kunyhó mellett teheneket őrző E. E. (személyadatok) lakos, közismert gyengeelméjű egyént rábírta, hogy a kunyhó ajtaját kívülről egy száraz faággal betámassza. Arra is megkérte E. E.-t, hogy ha csendőrök járnának arrafelé és kérdezősködnének felőle, el ne árulja holletét, hanem mondja azt, hogy nem látta őt. Ezeket ugyan E. E. csak akkor vállalta magára, amikor neki M. M. két darab Levente-szivarkát adott. Az őr járőre 27-én 11 órakor jelent meg a kunyhónál. Ott E. E. a járőr kérdésére azzal felelt, hogy M. M.-et nem látta.

Az őr járőre M. M.-t a kunyhóban szalmával teljesen letakarva a földön, fekvő állapotban megtalálta.

T. T. fiatalkorának a büntethetőséghez szükséges erkölcsi és értelmi fejlettsége megvolt, züllésnek nem indult és eddigi környezetében az erkölcsi romlás veszélyének nincs kitéve.

S. S. sértettel sógorsági viszonyban van, többi szereplők egymással szemben érdektelenek.

B. B. a borotva előadását megtagadta, a járőr a véres és ujjnyomokat is feltüntető borotvát a Szut. 437. pont, 1. alpont alapján a B. B. lakásán 27-én 9 óra 30 perckor tartott házkutatás alkalmával a konyhaasztal fiókjában megtalálta és őrizetbe vette. A borotvát e feljelentéssel együtt J. J. csendőr adja át Címnek.

Bizalmi egyének:...

Járőr:...

Orvosi bizonyítvány és gyanúsítottak erkölcsi és vagyoni bizonyítványa, illetve születési anykönyvi kivonata mellékelve“.

Hasonlóan kell összeállítani és szövegezni a kir. törvényszék mint egyesbíróság elé utalt büncselekmények miatt elfogott egyének tényvázlatát is azzal az eltéréssel, hogy ebben az esetben a tényvázlat első oldalát is ki kell tölteni és így gyanúsított személyi és egyéb már ott szereplő adatok a következő oldalakra irandó szövegből természetesen elmaradnak.

A törvény 107. §-ában foglaltak alapján valószínűleg hamarosan sor fog kerülni a jegyzékkönyvecske általános részének egy újabb fejezettel való kiegészítésére, melyben a csak pénzbüntetéssel büntetendő vétségek felsorolásához hasonlóan azok a büncselekmények lesznek áttekinthető csoportba foglalva, amelyek a törvény 101. §-a szerint a kir. törvényszék mint egyesbíróság hatáskörébe tartoznak. Nem lehet ugyanis kétség aziránt, hogy erre a kiegészítésre szükség van, mert ezeket a büncselekményeket huzamosabb időn át emlékezetben tartani lehetetlen. Arra való a jegyzékkönyvecske, hogy abból adott körülmények között a járőr a kívánt adatokat megtudhassa.

De kiegészítésre szorul a jegyzékkönyvecskének „Főmagánvádra üldözendő büncselekmények felsorolása“ című fejezete is, mert e törvény 103. §-a kimondja, hogy

„A Bp. 41. §-ának a főmagánvádról szóló rendelkezései az 1895:XXXVII. t.-c. 49. §. alá eső szabadalombitorlás kihágására is kiterjednek“.

A csendőrség eljárásának egyszerűsítésére ez a rendelkezés is kihatással van, mert a főmagánvádas eseteket eggyel szaporítja. Az eddigi 11 helyett tehát 12 főmagánvádas eset van.

Ez annyiban érinti az örsök munkakörét, hogy a szabadalombitorlási kihágások eseteiben is a Szut. 400. pontja értelmében kell eljárni; vagyis a járásbíróság székhelyén levő örsök a feljelentőket a járásbírósághoz utasítják panaszukkal, míg az annak székhelyén kívül eső örsök csak a panaszt foglalják írásba és azt juttatják el a járásbírósághoz, nyomozásnak pedig csak a bűnjelek biztosítása végett, vagy ismeretlen tettes ellen van helye.

A jegyzékkönyvecske 14. oldalán felsorolt főmagánvádas eseteknek e kihágással való kiegészítése iránt is bizonyára történik majd intézkedés.

Ezeket az egyszerűsítéseket és újításokat a nyomozások lefolytatása és a feljelentések szerkesztése terén senkinek és egyik örparancsnokságnak sem szabad azonban önhatalmulag meghonosítani, hanem meg kell várunk felsőbbségünk rendelkezését és részletes intézkedéseit.

Bizonyára nem lesz érdektelen annak rövid ismertetése sem, hogy a kir. törvényszék mint egyesbíróság elé tartozó esetekben az egyszerűsítések folytán miképpen történik a vádemelés és miként megy végbe a tárgyalás. Ilyen ügyekben ugyanis (107. és 108. §.), ha a bizonyítékok rendelkezésre állanak, a kir. ügyész a terheltet ügyének tárgyalása végett haladéktalanul a bíróság elé állíthatja. A tárgyalás a bíróság előtt azzal kezdődik, hogy a kir. ügyész előszóval előadja, hogy a terheltet milyen büncselekmény elkövetésével vádolja és milyen bizonyítékok alapján. A nyomozás során keletkezett iratok az ügyész előtt vannak s azokat nem is kell a bíróság elé terjeszteni. A vád előadása után a kir. ügyész egyenként kihallgatja — hozzájuk intézett kérdések alakjában — a bizonyításra szükséges tanukat és szakértőket. Amint a kir. ügyész végzett egy-egy egyén kihallgatásával, nyomban utána a vádlott, illetve a védője is intézhet hozzájuk kérdéseket. Azután a vádlott, illetve a védője hallgatja ki ugyanígy a védelem tanuit és az esetleges ellenőrző szakértőt. S ha így végzett a védelem, ismét az ügyész intézhet hozzájuk kérdéseket. Amint látjuk, a bíróságnak a tárgyalás anyagának feltárásában eddig semmi szerepe sem volt, mert ez a vádló és a vádlottra (védőre) hárult. A bíró csak ezek után szólal meg és intéz

A kacérság önzés a szép formájában. A nők igazi egoisták: csak akkor esünk érdeklődésük körébe, ha szeretnek minket, vagy mi imádójukat játsszuk vagy ők imádójukká tesszük. A nyugodt, szabad, érdeknélküli részvétel s megítélés egészen kívül esik tehetségükön. Ők mindent nemcsak saját szempontjukból, hanem egyenesen magukra való személyes vonatkozásban látnak. A nők belső-külső kellemes, szeretetreméltó színre törekszenek, egyszóval a tetszésre, — s ha mi ugyanazt tesszük, hiúknak neveznek.

GOETHE.

kérdést a vádlotthoz arra nézve, hogy kíván-e nyilatkozni. Ha a vádlott nyilatkozni óhajt, a kir. ügyész és a védő is intézhet hozzá kérdéseket. A bíró megtilthatja olyan tanuk kihallgatását, kérdések feltevését, vagy a válaszadást, amelyeket feleslegesnek tart. Ezután a kir. ügyész megfelelő határozatot kér, mire a bíró kihirdeti határozatát (ítéletét).

Mindez nagyon hasonlít az angol igazságügyi eljárásához, ahol szintén az ügyész és a vádlott (védő), nem pedig a bíró — hogy úgy mondjam — vezeti a tárgyalást.

További eltérés nyilvánul meg az eddigi eljárási szabályoktól abban is, hogy a főtárgyaláson nem kell jegyzőkönyvet készíteni, ha ott a vádlott beismerő vallomást tett s azt a főtárgyalás egyéb adatai is megerősítik (a bizonyítéknélküli pusztá beismerés tehát rendszerint nem alkalmas marasztaló ítélet meghozatalára), valamint ha a főtárgyalás felmentő ítélettel végződött és perorvoslással nem éltek. A jegyzőkönyv szerkesztésének szükségtelensége ugyanilyen elvek mellett a járásbírósi eljárásokra is kiterjed.

Érdekesek még a törvény következő rendelkezései.

Vádemelés mellőzése. (105. §.) Ha ugyanazt az egyént több bűncselekmény gyanuja terheli (halmazat), a kir. ügyészség mellőzheti ezek közül a vádemelést olyan bűncselekmények miatt, melyek figyelmen kívül hagyása a megtorlás súlyát lényegesen nem befolyásolja. Ily esetekben mellőzni kell tehát a vádemelést például olyankor, amikor az ily bűncselekmény felderítése és ítélettel eldöntése jelentékenyen késleltethetné a terhelt ellen nagyobb jelentőségű bűncselekmény miatt folyó eljárás befejezését.

(Ez természetesen csak a kir. ügyészséget érinti, de nem vonatkozhatik a csendőrségre. Téves volna az a felfogás, ha például egy autóelgázolási ügyben a járőr nem állapítaná meg és nem említené fel a feljelentésben, hogy a tettesnek nem volt jogosultsága a gépjármű vezetéséhez; vagy egy orgazdaságról tett feljelentésből kimaradna, hogy tulajdonelleni kihágásból származó bűnjeleket is hasonló módon szerzett meg a gyanúsított. Tehát a csendőrnek halmazat esetében is a súlyos törvénysértések mellett, a legjelentéktelenebbnek látszó kihágásnak is utána kell járnia és azokat is tökéletesen ki kell nyomozni. A csendőr gondosságának ki kell terjedni azonban arra is, hogy a főbűncselekménnyel halmazatban álló vagy a terhelt által egyébként elkövetett apró-cseprő ügyek felderítése a gyorsított eljárás lefolytatását ne késleltesse vagy meg ne hiúsítsa. A kapcsolatos kisebb jelentőségű ügyek tisztázása maradjon későbbre.)

A vádemelésnek ily mellőzése esetén pótmagánvádnak sincs helye.

A tanudij korlátozása. (106. §.) Az oly tanuk, akik nem napi, vagy hetibérből élnek, ha kihallgatásuk lakóhelyükön kívül legalább 10 km-re eső helyen történik, utiköltségeiken felül csak legszükségesebb kiadásai megtérítését kérhetik, ha erre vagyoni körülményeiknél és kereseti viszonyaiknál fogva rá vannak szorulva.

Törvénynapok. (109. §.) A kir. törvényszék egyes bíróját a községekben törvénynapokat tart. Ilyenkor

lehetőleg elintézi az eléje utalt és tárgyalásra előkészített összes ügyeket.

Törvényszéki ügynek járásbírósi elé terjesztése. (110. §.) Ha a kir. ügyészség arról van meggyőződve, hogy a kir. törvényszék mint egyesbírósi hatáskörébe utalt bűncselekmény miatt egy évnél hosszabb tartamú szabadságvesztésbüntetés előreláthatólag nem lesz kiszabható, az illetékes kir. járásbírósnál indítványozhatja a tárgyalás megtartását. Ilyenkor az elsőfokú ítélet meghozataláig a járásbírósi eljárás szabályait kell alkalmazni.

A bűnügyi költségek csökkentése. (119. §.) Azokban a költségekben, melyek nyilvánvalóan alaptalanul bejelentett bizonyítékok felvételével vagy tudva hamis, avagy feltűnően gondatlan feljelentés alapján megindított eljárással merültek fel, azt kell elmarasztalni, aki az ily költségek felmerülésére okot szolgáltatott.

A büntetőparancs alkalmazásának kiterjesztése járásbírósi ügyekben. (121. §.) A kir. járásbírósi ügyekben, ha a feljelentés alapján pénzbüntetés alkalmazását találja megfelelőnek, nem tart tárgyalást, hanem büntetőparancsot bocsát ki. A büntetés végrehajtásának felfüggesztését büntetőparancsban is ki lehet mondani. A büntetőparancsban rendelkezni kell az esetleg felmerült bűnügyi költségek viselése felől is.

Fogházbüntetés végrehajtásának feltételes felfüggesztése. (124. §.) A bíróság a három hónapot meg nem haladó tartamban kiszabott fogházbüntetés végrehajtását felfüggesztheti. Így módosul az 1908:XXXVI. t.-c. (Bn.) 1. §-a, mely szerint eddig csak az egy hónapot meg nem haladó tartamú fogházbüntetés végrehajtása volt felfüggeszthető.

Ugyancsak hasonlóan módosul a folyó év február 1-én életbelépett 1930:II. t.-c. (új katonai büntető-törvénykönyv) 25. §-a is. Tehát a katonai büntetőbíráskodás hatálya alá tartozó egyénekekkel szemben is a felfüggesztés most már nem az egy hónapot, hanem a három hónapot meg nem haladó fogház és elzárásbüntetés kiszabása esetében mondható ki.

Ítélethozatal mellőzése csekély jelentőségű ügyekben. (125. §.) Ha a vád tárgya vétség vagy kihágás és a bűnösség oly csekély, a cselekmény tárgyi súlya annyira jelentéktelen, hogy a büntetés sem a jogrend védelme, sem a sértettnek nyújtandó elégtétel érdekében nem mutatkozik szükségesnek, a bíróság az ítélethozatalt mellőzheti és az eljárást végzéssel megszüntetheti.

Ezek volnának azok a bennünket érdeklő általános újítások a bünvádi eljárás egyszerűsítése terén, amelyek az igazságügyi hatóságokat és a nyomozó szerveket érintik. A törvényt az államhatalom már átadta az életnek s 1931 január 1-én érvénybe is lépett. Ezek után már csak rajtunk van a sor, hogy amikor szükséges, vagy a lehetőség meg van rá, e tehermentesítésekkel és egyszerűsítésekkel élni tudjunk. Ha ezeket valóban alkalmazzuk is és így könnyítünk magunkon a megengedett kereteken belül, munkánk mentesülni fog mindentől, ami hiábavaló, felesleges és meddő.

KI TUDJA?

Ki találta fel a telefont?

Az új fegyelmi fenyítőjog.

Írta: dr. CZIÁKY FERENC ny. őrnagy hadbíró,
csendőrügyész.

A Csendőrségi Lapok folyó évi május hó 10-iki számában megjelent cikkemben a fenyítő- és büntetőjog elhatárolásával foglalkoztam. Vagyis azt a kérdést óhajtottam megvilágítani, vajjon a fegyelmi fenyítőjog és a bünvádi üldözési jog közt hol van az elhatároló vonal; mi módon ismerhetjük ezt fel és az esetek elbírálásánál miben nyilvánul meg ennek a gyakorlati jelentősége.

Az akkori cikkemnek megírását alkalomszerűnek találtam azért, mert új katonai büntető jogszabályok léptek folyó évi február hó 1-én életbe, amelyek nemcsak a bünvádi üldözési jogra, hanem részben a fegyelmi fenyítőjogra nézve is kihatással bírnak.

Az akkori cikkem megírásakor az volt a helyzet, hogy míg a bünvádi üldözési jog az új katonai büntető jogszabályok által új szabályozást nyert, addig a fegyelmi fenyítő hatalom gyakorlására nézve még mindig a régi 1875. évből származó Szolgálati Szabályzat, I. rész, XIII. fejezete volt a zsinórmérték.

Ezen a ponton az volt a felfogásom, hogy az új katonai büntető törvénykönyvet (rövidítve: Kbt-k-t) életbeléptető törvény: az 1930. III. t.-c. (rövidítve: Élt.) 4-ik §-a — amelyik a bünvádi üldözési és fegyelmi fenyítőjog területének egyik elhatároló vonalát képezi — és a Szolg. Szab. I. R. 649. pontja közt nincs meg a teljes összefüggés. Illetve az volt a felfogásom, hogy az Élt. 4. §-a úgyis mint törvény, de úgyis, mint egy későbbi jogszabály, hatálytalanította a Szolg. Szab. I. R. 649. pontjában foglalt rendelkezéseket.

E felfogáson alapuló véleményem tehát — gyakorlatias térére átvive a kérdést — az volt, hogy az Élt. 4. §. alapján az alosztály- vagy osztályparancsnok is jogosítva van egy alárendeltjének olyan cselekményét — amelyik a Bn. 51. §-ába ütköző, avagy a kihágási Btk. 129. §-a szerint minősíthető tulajdon elleni kihágás ismérveit tünteti fel — fegyelmi fenyítő jogkörben elbírálni, ha az eset összes kísérő körülményeiből azt látja, hogy a fegyelmi úton való megtorlás kielégítő.

Ezt a felfogásomat a fegyelmi fenyítőjog legújabb szabályozásainak megfelelően módosítanom kell.

E módosítást ugyanis szükségessé és alkalomszerűvé teszi az a körülmény, hogy — amint a Honvédségi Közlöny folyó évi június hó 1-i számában kihirdetett legfelsőbb hadparancsból olvasható — az 1875-ik évből származó Szolg. Szab. I. része helyébe folyó évi augusztus hó 1-ével új Szolgálati Szabályzat lép, amelyik XIII-ik fejezetében a fegyelmi fenyítőjogot a mai viszonyoknak megfelelően szabályozza.

Ezen új Szolgálati Szabályzat tehát a másik oldalról is elhatárolja egymástól a bünvádi és fegyelmi jogkört, tökéletessé téve a fegyelm fenntartását célzó ezen két rendkívül fontos hatalmi körnek egymás melletti helyzetét.

Miután előző cikkemben a fegyelmi és bünvádi jogkör elhatárolását az új katonai büntető jogszabályok oldaláról nézve világosítottam meg, a jelen

értekezésem célja az, hogy ugyanazt a kérdést most az új Szolg. Szab. szemüvegén át nézve vegyük vizsgálat alá.

Az elhatárolás kérdésének a legfontosabb része a fegyelmi eljárás tárgyának pontos meghatározása. Vagyis annak a megállapítása, vajjon melyek azok a büntetendő magatartások, melyek fegyelmi fenyítő úton torolhatók meg.

Ezt a kérdést a még ma fennálló és folyó évi augusztus hó 1-ig érvényben lévő Szolg. Szab. I. R. XIII. fejezetében, a 648. pont a) és b) alpontjai, valamint a 649. pontja írják körül, míg az új Szolg. Szab.-ban a XIII. fejezet 73. §-a körében a 637. pont foglalkozik a honvéd fegyelmi fenyítő hatalom alá tartozó büntetendő cselekmények meghatározásával.

Ennek — vagyis az új Szolg. Szab. 637. pontjának — rendelkezései szószerint a következők:

A honvéd fegyelmi fenyítő hatalom alá tartozó büntetendő cselekmények:

A.

a) A honvédségi szabályzatokban, úgyszintén egyéb általános és különleges rendeletekben foglalt parancsoló vagy tiltó rendelkezések áthágásai, ha elbírálásuk nem büntetőbírószágot vagy más hatóságot illet meg.

Ezek a szoros értelemben vett fegyelmi kihágások:

b) A különböző jogszabályokban (törvényben, minisztériumi vagy miniszteri rendeletben, törvényhatósági szabályrendeletben, államrendőrségi rendeletben, vagy városi szabályrendeletben) meghatározott és közigazgatási hatóságok hatáskörébe utalt kihágások.

Ezek közül azok, amelyeket nem törvény, hanem más jogszabály állapít meg, a honvédhatóságok által való elbírálásuk alkalmával szintén fegyelmi kihágásoknak minősülnek.

c) Az a magatartás, mely valamely hatóság előtti eljárás menetét vagy rendjét zavarja meg; feltéve, hogy büntetőbírószági megtorlást igénylő büntetendő cselekményt nem valósítanak meg.

Ez a büntetendő magatartás a honvédhatóságok által való elbírálása alkalmával ugyancsak a fegyelmi kihágásokkal esik egy tekintet alá.

B.

1. Katonai és közönséges vétségek; továbbá a bíróságok hatáskörébe utalt kihágások — az alább következő 3. bekezdésben említett kivételekkel —, ha az alkalmazandó főbüntetést a törvény pénzbüntetésben, vagy 6 (hat) hónapot meg nem haladó szabadságvesztésbüntetésben határozza meg és ha az adott esetben olyan egyéb következményeknek nem kell beállaniuk, amelyek csak büntetőbírószági ítéletben mondhatók ki (mint például lefokozás, ha annak lehetősége fegyelmi úton ki van zárva; vagy hivatalvesztés, vagy viselt hivatal vagy állás elvesztése stb.) és — fegyelmi úton a megtorlás kielégítőnek mutatkozik.

2. A fiatalokúaknak olyan cselekményei, amelyeket a törvény vétségnek nyilvánít, az alkalmazandó büntetési tételtől függetlenül, fegyelmi úton torolhatók meg, ha az ilyen megtorlásnak egyéb feltételei is fennállanak.

Holdvilág.

Azbej Iure rajza.

3. Büntettek és jövedéki kihágások sohasem, az olyan vétségek és a bíróságok hatáskörébe utalt olyan kihágások pedig, amelyek nyereségvágyból erednek, így különösen a vagyon (tulajdon) ellen elkövetett büntetendő cselekmények — amilyenek a lopás, sikkasztás, csalás, jogtalan elsajátítás stb. és az ezekben való részesség — általában szintén nem torolhatók meg fegyelmi úton.

Csak a nagyon csekély jelentőségű ilyen vétségek vagy kihágások esetében, nevezetesen ha a lopás, sikkasztás stb. vétségét olyan ingóságokon követték el, amelyeknek értéke — illetve, ha a csalás által okozott kár — 2 (kettő) pengőnél kevesebb; továbbá olyan kincstári tárgyak elidegenítésénél, amelyeknek értéke ugyancsak 2 pengőn alul marad, a csapatparancsnok fegyelmi fenyítő hatalmával felruházott előljáró belátására van bízva, hogy a tetteket — ha rendfokozat nélküli egyén és cselekményét beismeri — fegyelmi úton megfenyíthesse.

Ime az új Szolg. Szab.-nak fenti — szószerint idézett — rendelkezéséből megkapjuk a fegyelmi fenyítő hatalom jogkörének új körülhatárolását.

A fentiek összegezéséeként tehát — a mi viszonyainkra alkalmazva — a fegyelmi fenyítő jogkör negatív és pozitív formában a következőkben határozható meg:

Fegyelmi fenyítő jogkörben sohasem bírálhatók el azok a cselekmények, amik a Kbtbk., illetve a Btkv. szerint büntettnek minősíthetők. Ezen büntetendő cselekmények elbírálása mindig bünvádi útra tartozik. Vagyis az ilyen cselekmények elkövetői ellen tényvázlat veendő fel és a bünvádi üldözési joggal felruházott (röviden: illetékes) parancsnok elé terjesztendő fel.

Fegyelmi úton sohasem bírálhatók el továbbá a jövedéki kihágások sem. Ezeknek az elbírálására a pénzügyi hatóságok, illetve a kir. törvényszékek, mint jövedéki bíróságok jogosultak.

A pozitív meghatározási körbe tartoznak a szoros értelemben vett fegyelmi kihágások (új Szolg. Szab. I. rész, 637. pont, A—a) alpontja).

Csendőrségi vonatkozásban ide tartoznak a honvédségi Szolg. Szab.-on kívül a különleges csendőrségi szabályzatokban (Szut., Csusz., Nyut. stb.) foglalt parancsoló vagy tiltó rendelkezések áthágási esetei is.

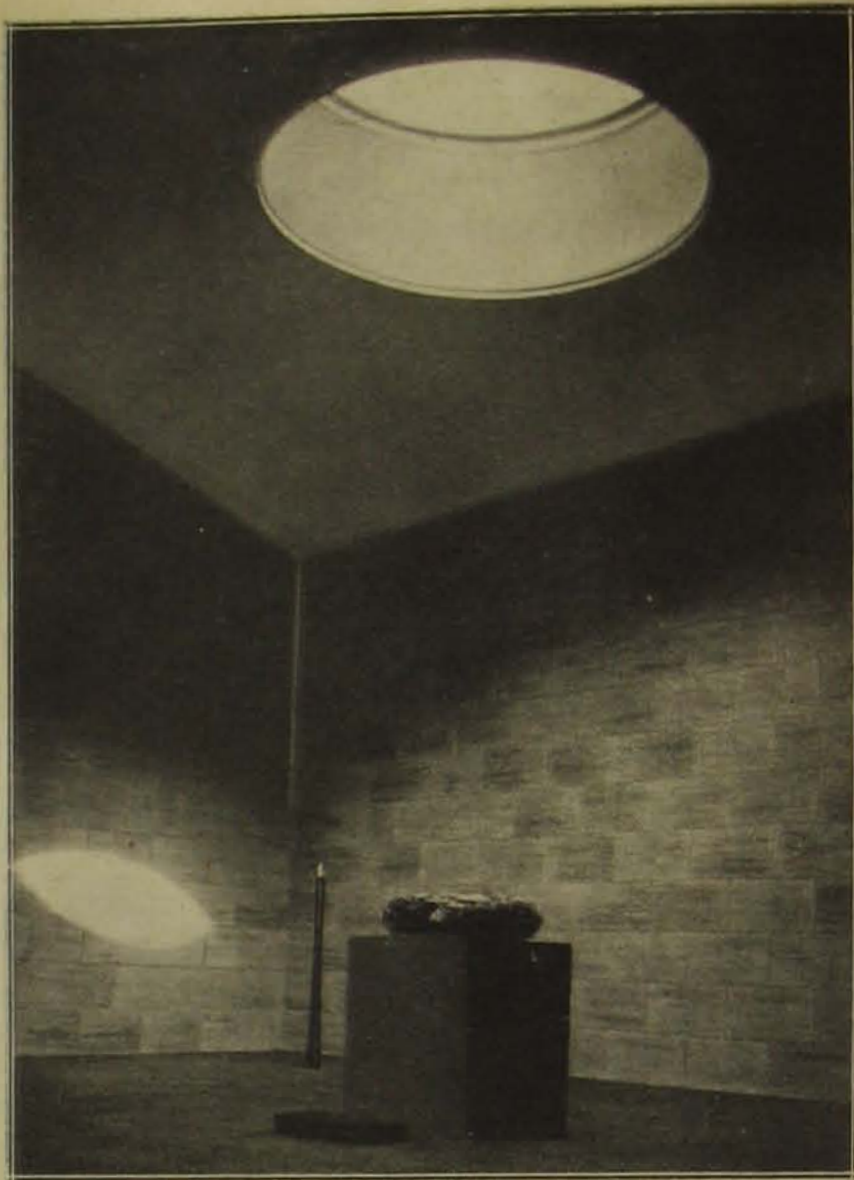
Továbbá a tágabb értelemben vett — és a fentebbiekben ismerttetett új Szolg. Szab. I. rész., 637. pont A—b) alpontjában körülírt — fegyelmi kihágások.

Ezek tehát elvileg fegyelmi úton bírálандók el.

Az új Szolg. Szab. I. rész, 637. pont, A—c) alpontjában körülírt esetekre nézve mindig azt kell szem előtt tartanunk, vajjon a kérdéses cselekmény vagy magatartás olyan súlyos-e, hogy esetleg a hatóságok büntetőjogi védelmét szolgáló, az 1914. XL. t.-c.-nek valamelyik esete alá vonható, avagy a becsületvédelmi törvény: 1914:XXI. t.-c. rendelkezései szerint minősíthető-e, avagy ezen jóval alul maradó, ezen törvényszakaszok fogalmi körét ki nem merítő, egyszerű rendzavaró magatartásról lehet csak szó.

Az első esetek fegyelmi fenyítő jogkörben el nem intézhetők és bünvádi útra terelés céljából az illetékes parancsnok elé terjesztendők.

Míg az utóbbi eset — mint fegyelmi kihágás — fegyelmi úton bírálандó el.

A német hősi halottak emlékművét most leplezték le Berlinben. Az emlékkő fekete svéd gránit.

A vétségek — és a kir. járásbíróságok hatáskörébe tartozó kihágások — egyszer büntetőbírói, másszor fegyelmi fenyítő jogkörbe esnek.

Az új Szolg. Szab. I. rész, 637. pont, B—1. alpontjának fent idézett rendelkezéseiből kitűnőleg, az ott megjelölt vétségek és kihágások fegyelmi úton csakis az ott megjelölt három feltétel együttes fennforgása esetén bírálандók el.

Ezen feltételek közül kettő a törvény rendelkezéseitől függ; míg a harmadik a fenyítésre jogosult parancsnok diszkrecionális jogkörébe esik, más szóval az ő belátására van bízva.

Ha e három feltétel közül csak egy is hiányzik, megszűnt a jogi lehetősége a fegyelmi elintézésnek.

Ezen vétségek és kihágások köréből kivette a Szolg. Szab. a nyereségvágyból elkövetett vétségeket és kihágásokat. Ezekre nézve — amint fentebb láttuk — a 637. pont B—3. alpontjában elvileg a régi Szolg. Szab. I. rész, 649. pontja rendelkezésének teljesen megfelelő módon intézkedett.

Ezek után tehát már nem kétséges többé az sem, hogy az olyan büntetendő cselekmények, amik a Bn. 51. §-a, vagy a kih. Btk. 129. §-a szerinti tulajdonelleni kihágásokként jelentkeznek, csakis az új Szolg. Szab. I. rész, 637. pont, B—3. alpontja minden feltételének fennforgása esetén és — a csendőrségnél — csakis a kerületi parancsnokok vagy a csendőrség felügyelője által fenyíthetők meg. Míg ha az idézett szabályban lefektetett feltétel egyike hiányzik, az eset már bünvádi útra terelendő és e célból az illetékes parancsnok elé terjesztendő.

A fentiek összegezése gyanánt láthatjuk tehát, hogy a felmerülő esetek három kategóriába sorolhatók:

1. olyan cselekmények, amikre az első megítélésre is biztosan eldönthető, hogy fegyelmi fenyítésre nem alkalmasak (büntettek és jövedéki kihágások);

2. olyan cselekmények, mulasztások és magatartások, amik — a fentiek szerint — vitán felül fegyelmi fenyítő körbe tartoznak és

3. e kettő közt a középben álló cselekmények (vétségek és kihágások), amik egyszer az első, máskor viszont a második körbe eshetnek.

A 3. alattiaknál tehát a fenyítésre jogosult parancsnokoknak kételyeik merülhetnek fel.

Ez esetre az új Szolg. Szab. 637. pont, B—4. alpontja a következő rendelkezéseket teszi:

„Ha kétséges, hogy valamely büntetendő cselekményt fegyelmi vagy bünvádi úton kell-e megtorolni, a bünvádi üldözés elrendelésére illetékes parancsnokhoz kell jelentést tenni és az ő határozatát kell bevárni.”

Ime ezekben kapjuk a fegyelmi és büntetőjogkör pontos elhatárolását, illetve a fegyelmi fenyítő eljárás tárgyának pontos körülírását.

Az új fegyelmi fenyítő szabályzat — melynek rendelkezései a Szut. 15. pont első bekezdése szerint a csendőrség egyéneire is kiterjednek — további fontosabb rendelkezései még a következők:

A mai Szolg. Szab. I. rész, 660. pontja, 1—3-ik bekezdéseiben foglaltakkal azonos rendelkezéseket tartalmaznak az új Szolg. Szab. I. rész, 650. pontjának 1—3-ik bekezdései. Ezen rendelkezések lényege a következő:

A fegyelmi fenyítőjog a parancsnoklási (előjárói) jog velejárója, annak szükséges kiegészítő része.

Ebből folynak a következők:

1. Fegyelmi fenyítő hatalom nem a rendfokozathoz, hanem mindenkor a szolgálati álláshoz van kötve.

2. Mindenkor átszáll az a, aki a parancsnoktól a parancsnoklási jogot szabályszerűen és jogszerűen átvette. Vagyis magától átszáll a helyettesre.

3. Ezen átszállás nem járhat a fenyítő hatalom körének megszűkülésével. Más szóval, a helyettes a reá átszállt fenyítő hatalmat ugyanolyan terjedelemben gyakorolhatja — tekintet nélkül a rendfokozatára —, mint jogelődje.

A fegyelmi fenyítő hatalom terjedelmét és gyakorlását illetően az új Szolg. Szab. rendelkezéseinek (650. pont B) alpontja) lényege a következő:

Fegyelmi fenyítő hatalmat gyakorolhatnak:

1. az altiszt és tiszt, mint szállítmány- és különítmény- (kikülönített osztag) parancsnok,

2. az alantos tiszt, mint szállítmány- és kikülönített osztagparancsnok,

3. az alosztályparancsnok,

4. az osztályparancsnok,

5. a kikülönített osztályparancsnok és

6. a csapattestparancsnok.

Ezen parancsnokok fegyelmi fenyítő hatalmának terjedelmére nézve az új Szolg. Szab. a régivel azonos rendelkezéseket tartalmaz.

Új dologként jelentkezik a kiszabott és elszenvetett fegyelmi fenyítések elleni panaszjogra vonat-

kozó azon rendelkezés, mely szerint „a panaszt tevő a döntés megtörténte előtt bármikor visszavonhatja panaszát” (95. pont, 10. bek.).

Továbbá a 96. pont 2-ik bekezdésének következő rendelkezése: „A 3 napi határidő után csak abban az esetben szabad panaszt tenni, ha a panaszos igazolni tudja, hogy a késelem hibáján kívül eső elháríthatatlan akadály folytán állott elő.”

A 97. pont 2-ik bekezdése pedig azt írja elő, hogy: „a döntésre hivatott parancsnok elvileg úgy a panaszosnak, mint a bepanaszoltnak előjárója legyen”.

A tisztek panaszügyeire nézve új rendelkezésként jöhet figyelembe az új Szolg. Szab. I. Rész, 97. pont b) 4-ik bekezdésének alábbi előírása:

„Tisztek panaszügyeinek kivizsgálására az a parancsnok, aki a panasz felett dönt, esetről esetre egy 3 tagú bizottságot rendel ki.”

A panaszjegyzőkönyvet ezen bizottság szerkeszti és felterjeszti a döntésre hivatott parancsnokhoz, aki döntését — elvileg záradék alakjában — a jegyzőkönyvre írja (7. bek.).

Ezen bizottsági eljárás jelentéktelen esetekben azonban mellőzhető (8. bek.).

Meg kell itt ismerkednünk még az elévülés kérdésének új szabályozásával.

Az új Szolg. Szab. I. Rész XIII. fejezete az elévülés kérdését a régi Szolg. Szab.-nál sokkal kimerítőbben szabályozza.

Amint tudjuk, a régi Szolg. Szab. I. Rész 655. pontja az elévülésre nézve az alábbi rendelkezéseket tartalmazza:

„Oly kihágások, melyek csak fegyelmi fenyítéssel sújthatók — ha elkövetésük után három hónappal később jutnak a fenyítésre jogosult előjáró tudomására —, többé nem fenyíthetők.”

„Ha oly cselekmények vagy mulasztások, melyeket a katonai büntetőtörvény vétségnek jelöl meg, fegyelmi úton fenyítendőek, akkor az elévülés kezdete és a büntethetőség megszűnése a büntetőtörvény határozványai szerint ítélandó meg.”

Ez a rendelkezés főként a „kihágás”-okra vonatkozó részében — éppen hiányosságánál fogva — a gyakorlatban sok vitára és a legeltérőbb természetű magyarázatokra szolgáltatott alapot.

Így vitás volt, vajjon a tudomásra jutásnak „az elévülés félbeszakítása” tekintetében minő hatása van. Az egyik felfogás szerint az elkövetett kihágásra nézve a fegyelmi fenyítőjog tudomásra jutástól számított 3 hónapon belül feltétlenül gyakorlandó, és ez időpont elteltével már — az elévülés beállván — többé az eset fenyítés tárgyává nem tehető. E mellett harcolt a 655. pont 1. bekezdésének logikai magyarázata.

Az ezzel ellentétes gyakorlat — a 655. pont 1. bekezdésének grammatikai (szószerinti) magyarázata folytán — azt vitatta, hogy a 3 hónapon belüli tudomásra jutás ténye az elévülést feltétlenül kizárja s a fenyítésre jogosult előjáró fel van jogosítva arra, hogy az ilyen idejekorán tudomására jutott esetet 3 hónapon túl is — esetleg évek múltával is — fenyítés tárgyává tehesse.

A régi Szolg. Szab. XIII. fejezete szabályozatlanul hagyta azt a kérdést is, vajjon a kiszabott fegyelmi fenyítések mennyi időn belül hajtandók végre és vajjon ezen büntetésvégrehajtási jog mikor, minő feltételek mellett évül el.

A régi Szolg. Szab. 679. pontja 1. bekezdésének az a rendelkezése, hogy: „minden fenyítés rendszerint azonnal hajtandó végre” — e ponton kielégítőnek nem bizonyult és a felmerült kételyek tökéletes eloszlatására nem volt alkamas.

Az új Szolg. Szab. 643. pontja az elévülés kérdésére nézve az alábbi rendelkezéseket tartalmazza:

„A fegyelmi kihágások — ideszámítva a 637. A. a—c) pont szerint fegyelmi útra tartozó cselekményeket, a közigazgatási hatóságok hatáskörébe utalt azoknak a kihágásoknak kivételével — melyeket törvény állapít meg — többé nem fenyíthetők, ha elkövetésük után 3 hóval később tudja meg őket a fenyítésre jogosult előljáró. Ugyanez szól arra az esetre is, ha az említett kihágásokat elkövetésüktől számított 3 hó eltelte előtt tudta ugyan meg a fenyítésre jogosult előljáró, de a szóbanforgó 3 hónap alatt semminemű intézkedést nem tett a megtorlásra. Egyébként az ilyen kihágások miatt az arra illetékes előljáró által a 3 hónapi határidő alatt elrendelt fegyelmi, bünvádi, vagy b. ü. eljárás az elévülést félbeszakítja akként, hogy ez csak az illető megtorló eljárás jogerős befejezésével kezdődik újra.

Ha vétségeknek, a bíróságok hatáskörébe utalt kihágásoknak, vagy a közigazgatási hatóságok hatáskörébe tartozó olyan kihágásoknak fegyelmi úton való megfenyítéséről van szó, melyeket törvény állapít meg, az elévülés bekövetkeztét (az üldözhetőség és büntethetősége megszűntét) a büntetőtörvények rendelkezései szerint kell elbírálni.

A kiszabott fegyelmi fenyítés végrehajtásának lehetősége egy év alatt évül el. Az elévülés azon a napon kezdődik, a nelyen a fegyelmi fenyítést kiszabták; ha pedig a fenyítés végrehajtását már megkezdték, azon a napon, amelyen félbeszakadt.

A fegyelmi fenyítés végrehajtásának elévülése félbeszakad az illetékes hatóságnak a fenyítés végrehajtására tett és a fenyített személyre vonatkozó bármely intézkedésével, így különösen az illető elfogatásával. Azonban az elévülés az intézkedés napján újra megkezdődik.”

Ezekből láthatjuk tehát, hogy az új Szolg. Szab. szerint az elévülés nemcsak a fegyelmi fenyítési eljárás megindítására, hanem a kiszabott fegyelmi büntetés végrehajtására is kiterjed és hogy — a büntetőtörvénykönyveink elévülési rendszeréhez alkalmazkodva, az azokban lefektetett elvekhez hasonlóan — kimerítően szabályozza az elévülés kérdését.

Íme, ezekben foglalhatók össze a fegyelmi fenyítő jogra vonatkozó legújabb rendelkezések és azoknak magyarázata.

Szerencsés történetek fölvirágoztathatják, dicsőségre emelhetik a nemzetet; de a balsors csapásaiból is eredhetnek magas érzelmek. Szerencse hiúvá is teszen; szerencsétlenség, ha nem közleket ért, magábaszállást, önismerést hoz magával. Hányszor nem szült a veszteség hasonló lelkesedést a legragyogóbb győzelemnél . . . a fájdalom keresztülröpülése gyötrelmes ugyan, de . . . iskola az, amelybe az Istenség nem mindig haragjából vezet bennünket.

KÖLCSEY.

Kóborcigányok.

Írta: SZOBONKY JÓZSEF ny. tiszthelyettes (Gyöngyös).

Az utóbbi években egyre kevesebbet hallani a kóborcigányokról. Valahogy eltűntek. Talán a nagy világégés törte össze őket is valami megmagyarázhatatlan úton-módon, de lehet, hogy csak a folytonos és kíméletlen ellenőrzésnek lehet köszönni, hogy települni, civilizálódni kénytelenek és rémtetteik egyre jobban elmerülnek a mult emlékeiben. Tudom, hogy fiatalabb bajtársaim mostanában is találkoznak még velük, de azok már nem a régi kóborcigányok. Különösen most nem azok már, hogy a belügyminiszter úr legújabban nagyon megszigorította az úgynevezett iparúzésüket és ezzel kapcsolatban, illetve ennek az ürügye alatt művelt, csapatos kóborlásukat. Tényleges bajtársaim különben ezt jobban tudják nálam. Csak azt akartam ezzel mondani, hogy a régi kóborcigány a csendőr legveszedelmesebb és nagyon gyakori ellenfele, illetőleg ellensége volt s ahol megjelent, ott nagy riadalom támadt a lakosság körében még akkor is, ha komolyabb baj aztán nem történt is.

Elmondok itt egy régi cigánytörténetet; mai szemmel nézve ugyan eléggé ártatlan históriának látszik, de nekünk akkor ez is komoly feladatot jelentett.

Az ungvári őr parancsnoka voltam 1903-ban. Július 19-én kocsit állott meg a laktanya előtt s hamarosan két ijedt ember nyitott be az őrsirodába. Lerítt róluk, hogy valami komolyabb dolog történt. Nehezen jutottak szóhoz s akkor is egymást kiegészítgetve adták elő, hogy Ördarma községből jönnek segítségért, mert a község nagykocsmájába fényes nappal betört egy 18 kocsiból álló kóborcigánykaraván. A kocsmárost és családját elzavarták, nekiestek az italnak és lerészegedve, az ablakokon kilövéldöznek, egy kíváncsibb természetű s arra járkáló polgárt agyon is löttek. A kocsmáros a községi bíróhoz fordult segítségért, de nem akadt a községben senki, aki a cigányokkal szemben fel mert volna lépni. Ők ketten a kertek alatt hagyták el a községet, hogy a csendőrséget értesítsék.

A szakaszparancsnok úr szemlekorúton volt, én helyettesítettem s így a szárnyparancsnokságtól kértem engedélyt arra, hogy a járórt magam vezethessem a helyszínére. Az engedélyt természetesen megkaptam. Otthon a másodaltiszt és két csendőr tartózkodott a laktanyában, a többiek külszolgálatban voltak. De elegen voltunk négyen is. Gyorsan felszereltünk s a két községi emberrel együtt kocsira ülve, sietős tempóban igyekeztünk Ördarma község felé. Útközben megbeszéltem csendőreimmel, hogyan közelítjük meg a kocsmát, kinek milyen szerep jut abban, hogy a cigányokat lefegyverezzük és elfogjuk. Az épületet jól ismertem s így előre meg tudtam csinálni a tervet. Magamnak azt az ablakot tartottam fenn, ahonnan az egész kocsmát jól át lehetett tekinteni, a két csendőrnek is egy-egy ablak jutott, a másodaltisztnek pedig a bejáratot kellett ellenőriznie, hogy a cigányok szökését megelőzzük.

Feltűnés nélkül hagytuk el a kocsit egy rejtettebb helyen és észrevétlenül közelítettük meg a szomszédos kerteken át a kocsmáépületet. A fal tövéig észrevétlenül jutottunk el s mikor mindenki a helyén volt, benéztem az ablakon a kocsmába.

A cigányok vadul mulatoztak, ittak. Máig is érthetetlen előttem, hogy az egyébként óvatos és körültekintő cigányok ebben az esetben egyáltalában nem biztosították magukat. Mint később megállapítottam, a karaván egy része a mi megérkezésünkkel már kivonult a községből,

lehet, hogy a többi is hamarosan távozni szándékozott, de izlett az ital s így az időből kicsit kimaradtak, rajtuk üthettünk. Elég az hozzá, hogy szerencsénk volt, különben az ablakok és a bejárat megközelítése ilyen simán nem mehetett volna, mert a kóborcigány sokadmagával s éppen részeg állapotban a végsőkig szokta használni a fegyverét.

Amikor jól szemügyre vettem mindent, a kurjongatásukat is túlharsogva, rájuk kiáltottam, hogy a fegyvereiket dobálják ki az ablakon, különben a csendőrség fegyvert használ ellenük. Hirtelen síri csend lett a kocsmában. A fegyvereiket ugyan nem dobták ki, de igyekezett mind-egyik oda elbújni, ahova tudott: asztal alá, székek mögé, szögletekbe stb. Odaugrottam a bejárathoz s ki akartam az ajtót nyitni, de be volt zárva. A másodaltiszt puskással akarta az ajtót betörni, ebben a pillanatban azonban lövés hangzott el. A kertben akkor már néhány kíváncsi ember bámészkodott s azok közül valaki elkiáltotta magát, hogy a cigányok a padlásról lövöldöznek. A másodaltiszt megtántorodott s ha fel nem tartom, elesik. Amint őt támogatam, a puskája csöve a kezemet érintette s a cső — meleg volt. Abban a pillanatban tisztában voltam vele, hogy a másodaltiszt puskája sült el a nagy ütés miatt, a tusa mellbevágta s ezért tántorodott meg. Mindez egy-két másodperc alatt játszódott le s ha a puskacsövet véletlenül meg nem érintem, a hirtelen keletkezett zürzavarban talán súlyos fegyverhasználatra is sor került volna, abban a hitben, hogy a cigányok lőttek. Különös, hogy a másodaltisztnek az volt az érzése, hogy meglőtték, a puskatusa ütését lövésokozta sebesülésnek érezte s alig akarta nekem elhinni, hogy az ő puskája sült el. Pedig igazán nem az a legény volt, aki a saját árnyékától megijed, csak hát ez a pillanat jött így valahogyan.

Amilyen hirtelen jött a zavar, olyan gyorsan észbe is kaptunk. Nekifeküdtünk az ajtónak és célbavett puskákkal beugrottunk az ivóba. Akkor derült ki, hogy a cigányok között a váratlan lövés nagyobb kavargást okozott, mint nálunk. Felszólításomra rémulten tartották fel a kezüket.

A megbilincseléssel már nem volt semmi baj. Csak a kocsmáros egyik lánya okozott újabb riadalmat a most már bátran csoportosuló s bámészkodó lakosság körében, elkezdett jajveszékélni, hogy a fülébe lőttek. Megnéztem a leány fülét, sebesülésnek semmi nyomát sem láttam rajta. Csak arra a lehetőségre gondolhattam, hogy a másodaltiszt puskájából kiröppent lövedék szaladhatott el a leány füle mellett, akı ettől annyira megijedt, hogy sebesültnek érezte magát. Alig tudtam megnyugtani.

A cigányoktól hat forgópisztolyt vettünk el. Csupa rozda volt valamennyi, de mind megtöltve és használható állapotban. Közben a járőr két tagja biztosította a helyszínt a kocsmá előtt, az út közepén heverő hulla körül. Valamennyi cigány tagadta, hogy ő lőtte volna agyon, rövid nyomozás után azonban megállapítottam, hogy a tettes Markovics Károly kóborcigány volt. Csak úgy garázdálkodásból lövöldözött ki az ablakon s ennek a szórakozásának lett halálos áldozata egy kíváncsi ember. Mire a vizsgálóbíró és a törvényszéki orvos a helyszínére kiszállt, mindennel rendben voltunk. A cigányok érdemük szerint elnyerték büntetésüket, Markovics aránylag szerencsés volt: csak négyévi fegyházra ítélték.

A másodaltiszt fegyverének az elsülési ügyét kivizsgálták, felelősségrevonás helyett azonban kerületi dicséret okiratot kaptunk. Még egy évet töltöttem Ungvárott, kóborcigányt azonban az örskörletemben többet nem láttam. Kiváló volt a hírszolgálatuk s ahol egyszer pörüljártak, oda többé nem igen merészkedtek.

Fülöp Balázs tiszthelyettes.

Az 1916. évi román betörés előtt a brassói kerülethez tartozó gyergyótölgyesi szakaszparancsnokság területén teljesített szolgálatot.

A 87. számú határőrizeti örsnek volt a parancsnoka. Az örs létszáma öt fő csendőr és negyven népfelkelő volt. Feladata volt a preszekáli határátlépőállomástól keletre — mintegy 12 km hosszúságban az országhatárra felügyelni. Mögöttük Gyergyótölgyes községben egy zászlóalj közös gyalogság, Gyergyóhílóban pedig egy osztálynyi lovasság állomásozott. Ezek részére a hírszerző szolgálatot is az örs látta el.

Hírszerző útján az örs minden eseményről értesült s fontos híreit idejében juttatta illetékes helyekre. Pontos értesüléseik voltak, hogy ezen a részen mikor lépik át a románok a határt — s így az előre elkészített állásokat idejében megszállották. Augusztus hó 28-án éjjel egy órakor egyik felderítő járőr azt jelentette, hogy a románok a preszekáli vám felől, nemkülönben keleti irányból előnyomulnak s támadásuk bármely pillanatban várható. Az örsparancsnok a szomszédos határőrizeti örsöket és belörsöket azonnal értesítette s jelentést tett a zászlóaljparancsnokságnak is. A zászlóaljparancsnokságtól azt az értesítést kapta, hogy a zászlóalj felsőbb parancsra visszavonul. Alig érkezett vissza a futár a zászlóalj-

parancsnokságtól, a románok az örs állásait megtámadták. Ez úgy körülbelül éjjel három órakor történt. Fülöp tiszthelyettes látta a helyzetből, hogy ha nem sikerül az ellenséget 2—3 óra hosszat előnyomulásában feltartóztatni, akkor a gyergyótölgyesi zászlóalj visszavonulása is nehézségbe fog ütközni. Negyvenöt főnyi kis csapatát széles arcvonalban helyezte el, hogy az ellenséget megtévessze. A tölténnyel is takarékoskodniok kellett, mert kevés volt belőle. Két és félóráig tartóztatta fel a románok előnyomulását s csak akkor vonult vissza, amikor a bekerítés veszélye fenyegette. Fülöp tiszthelyettes, mint alárendeltjei mondják, mindenütt ott volt, hol buzdítani kellett s személyes magatartásával és példájával buzdította kitartásra embereit.

Kitüntetési javaslata azt mondja: „1916 augusztus hó 28-án éjjel 3 órakor a komárnici örsöt támadó ellenséges csapat előnyomulását az örs legénységével 2 és félórán át hatásos tüzeléssel feltartotta, miáltal lehetővé tette, hogy Gyergyótölgyes felsőrész, Alsóholló és Brassó községek lakossága, valamint ezen községekben táborozott katonaság veszteség nélkül visszavonulhatott.”

Vitéz és eredményes magatartásáért — bár az 1. osztályú ezüst vitézségi éremre terjesztették elő — a 2. osztályú ezüst vitézségi éremmel tüntették ki, ami azonban mit sem von le kiváló és eredményes teljesítményének értékéből.

CSENDŐR LEKSZIKON.

109. kérdés. A gazda azzal gyanúsítja évi konvencióért szolgáló gazdasági cselédjének feleségét, hogy kárára egy 45 pengő értékű aranygyűrűt elloptott. A gazdasági cselédnek a gazda lakásától különálló, a szolgálati szerződés szerint birtoklakása van, amely a gazdával közös udvarra nyílik. A gazda a járort házkutatás megtartására kéri fel. Rendelkezik-e a gazda a cseléd lakásával oly értelemben, hogy a járőr a Szut. 137. d) pontja alapján hatósági felhívás nélkül házkutatást tarthasson?

Válasz. Nézetünk szerint a gazdasági cseléd a fennforgó esetben kizárólagosan saját maga rendelkezik lakásával s a gazda rendelkezési joga a szolgálati szerződés tartama alatt el nem ismerhető. Az általános polgári jogoknak egyik önálló és sajátos része a magánlakás sérthetlenségére vonatkozó jog, amely ebben az esetben a gazdasági cselédet is megilleti. A gazda tulajdonjogát a gazdasági cselédnek ez a joga természetesen nem szünteti meg, csak korlátozza, amennyiben a lakás használatából a gazda ki van zárva, a lakás birtoka egyedül a cselédet és családját illeti meg, tehát a lakásba való bemeneteltől és az ottmaradásból a cseléd zárhat ki bárkit tetszése szerint, nem a gazda.

110. kérdés. El kell-e fogni a Szut. 312. A. 1. pontja értelmében azt a gyanúsítottat, aki a m. kir. csendőrség ellen gyűlöletre izgat és törvényes rendelkezések ellen engedtlenségre hív fel, ha tettenérés esete nem forog fenn s a járőr az esetről csak később, bizalmasan értesült?

Válasz. A Szut. 312. A. 1. pontja szerint csak azt lehet elfogni, aki oly büntetést követett el, amelyre a törvény öt évet meghaladó szabadságvesztés-büntetést ró; a jelen esetben azonban csak vétségéről van szó, s ennek büntetése sem

haladja meg az öt esztendőt. Ha tehát az elfogásra a Szut. 312. pontjában meghatározott más alap (pl. állandó tartózkodó hely és rendes foglalkozás hiánya idegen honosság, folyamatban levő bünvádi eljárás stb.) nincs, az elfogást megelőzni kell.

111. kérdés. Országos vagy hetivásár alkalmával a vásárjog gyakorlójának megbízottja azzal a kérelemmel fordul a járőrhöz, hogy egyeseket a helypénz megfizetésére kényszerítsen; egyes árusok ugyanis a helypénz megfizetésére haladékosan kértek addig, amíg valamit eladnak. Mi a járőr tennivalója ebben az esetben?

Válasz. Minthogy nincs szó a helypénzfizetés rosszhiszemű megtagadásáról, a járőr beavatkozására nincs ok. Külön eldöntendő jogi kérdés egyébként az is, hogy olyan esetben, amikor a helypénzt minden megokolás nélkül megtagadják, mely magatartást tanúsítson a járőr, ha panaszt tesznek nála. A vásárjogból eredő helypénzszedés joga ugyanis nem közjogi, hanem magánjogi jogosítvány s ha a község szedi is, ebből a szempontból oly megítélés alá esik, mint bármely magán-egyen. A csendőr tehát mindaddig, amíg rendzavarás nem történik, ne avatkozzék bele a dologba.

112. kérdés. A 38871—1883. B. M. sz. körrendelet szerint a csendőrrjárőrök azokat a vadászokat, akiknek neve a közlön levő névjegyzékben nem fordul elő, vadászjegyet felmutatására felhívják. Eszerint tehát a járőr azoknak ellenőrzésétől, akiket mint vadászatra jogosultakat ismer, eltekinthet. Érvényben van-e ez a körrendelet?

Válasz. Az 5007. P. M. 1924. sz. rendelet 21. §-a szerint a csendőr köteles azt, aki löfegyverrel vagy lóháton, kutyával stb. vadászik, a vadászjegyet felmutatására felszólítani. Itt nincs tehát szó arról, hogy a csendőr ismeri-e az illetőt s van-e tudomása arról, hogy vadászni joga van. A csendőrnek ez a kötelessége feltétlen, annyival is inkább, mert a vadászjegyet nélkül vadászni, ha egyébként van is vadászjegye, vadászati-jövedéki kihágást követ el. Ha a csendőr felszólítására az illető nem tudja felmutatni vadászjegyet, a csendőr köteles őt feljelenteni, legfeljebb ha személyesen ismeri, nem követel tőle igazolást, de ha az illető magát nem tudná igazolni, igazoltatás végett elővezetheti.

A Szut. 379. pontja szintén kötelességévé teszi a csendőrnek, hogy vadászó egyéneket vadászjegyük felmutatására felszólítson.

A kérdésben idézett körrendelet tehát a későbbi ellenkező törvényes jogszabályok miatt elavult.

113. kérdés. Valaki eléget egy tulajdonában levő 100 pengős bankjegyet. Büntetendő cselekmény-e ez?

Válasz. A bankjegy az állam törvényei szerint erre feljogosított bank kibocsátotta kerek összegről szóló olyan utalvány, amellyel a bank kötelezi magát, hogy az utalványt a bemutatkozó kívánságára az utalvány névértékének megfelelő törvényes ércpénzre beváltja. E kötelezettség alapján a bankjegy a forgalomban az ércpénzt helyettesíti.

Nálunk a Magyar Nemzeti Bank bocsát ki ily bankjegyeket, de egyelőre fel van mentve ama kötelezettség alól, hogy a kibocsátott bankjegyeket törvényes ércpénzre bárki kívánságára beváltja, de köteles ezt előkészíteni arany- és értékálló valutára szóló követeléseknek gyűjtése által.

A bankjegy-kibocsátás tehát az állam pénzügyi felségjogának megnyilvánulása oly módon, hogy a pénzkibocsátás jogát u. n. szabadalom alakjában meghatározott időre egy pénzügyre ruházta át. A kormány örökös, hogy a bank a törvényeknek és alapszabályoknak megfelelőleg járjon el, viszont az államnak nincs joga arra felhasználni a bankot, hogy attól ellenérték nélkül pénzeszközöket vegyen át, egyáltalában köteles az állam tartózkodni minden olyan ténykedéstől, amely veszedelembé döntené a pénz értékének állandóságát.

Ily módon a bankjegy, mint törvényszerű fizetőeszköz egyúttal az állam pénzügyi hitelének jele is, másrészt az állam polgárai az állami szuverénitás (felségjog) elvéből kifolyólag kényszerítve vannak arra, hogy saját érdekükben a pénzforgalom állami szabályozásához alkalmazkodjanak.

Aki tehát valamely tulajdonába került bankjegyet megsemmisít, elsősorban saját érdekei ellen vét, másrészt felmenti a bankjegy-kibocsátó bankot ama kötelezettsége alól, hogy a bankjegyet valaha törvényes ércpénzre beváltja. Nem követ el tehát semmiféle bűncselekményt az, aki bankjegyet megsemmisít, mert ezzel nem sérti meg senki jogát, saját vagyonával pedig mindenki azt teszi, amit akar.

Más kérdés, ha valaki olyan körülmények közt megsemmisíti

meg a bankjegyet, hogy ez tüntetésszámba megy az állami szuverenitás ellen. Ilyenkor mérlegelés alá eshetik a kérdés, hogy nem követett-e el nemzet- vagy államgyalázást (1921. évi III. t.-c. 8. §).

114. kérdés. *Ebzárlat idején a tulajdonos szabadon hagyja kutyáit zárt udvarán, amely magas kerítéssel lévén körülvéve, a kutyák onnan sem ki, sem be nem juthatnak. Elkövette-e az illető az állategészségügyi törvény 154. §-ának b) pontjába ütköző kihágást?*

Válasz. Véleményünk szerint nem, mert annak a szabálynak, hogy ebzárlat idején a kutyákat megkötve kell tartani, az az értelme, hogy a kutyát el kell zárni attól az alkalomtól, hogy embereket vagy állatokat megmarhasson. Ha a tulajdonos magánlakásán (idetartozik az udvar is) szabadon hagyja ebét, de a külső világgal való érintkezésének egyébként útját vágja, ezzel az állategészségügyi rendszert követelményeibe nem ütközött bele.

Ha azonban a tulajdonos háza és udvara idegenek sűrű látogatásainak van kitéve (például, ha vendéglőről van szó), a tulajdonos már nem menekülhet a kihágási felelősség alól, mert magánlakásának (udvarának) a szó szoros értelmében vett magánlakás jellege nincsen.

115. kérdés. *Ha a hatósági közeg ellen felfegyverkezve követnek el erőszakot, büntetté válik-e a cselekmény, tekintve azt, hogy a hatósági közeg ellen való erőszak általában vétség?*

Válasz. Világosan megadja erre a kérdésre a feleletet az 1914. évi XL. t.-c. 6. §-a. Ez a § is fenntartja azt a különbséget, amely a törvény rendszerében megnyilvánul, amely szerint a hatóság ellen elkövetett erőszak súlyosabb büntetőjogi beszámítás alá esik, mint a hatósági közeg ellen elkövetett erőszak, lévén a hatósági közeg ellen való erőszak általában vétség, míg a hatóság ellen való erőszak büntett. Mikor azonban a 6. § szerint a hatósági közeg ellen való erőszakot felfegyverkezve követték el, a különbség abban nyilvánul meg, hogy a cselekmény büntetté válik, de míg a hatóság ellen fegyveresen elkövetett erőszak büntetése általában fegyház, illetőleg hosszabb tartamú börtönbüntetés, a hatósági közeg ellen fegyveresen elkövetett erőszak büntetése börtön, amelynek tartama kisebb, mint általában a hatóság ellen elkövetett erőszak esetén. (Ha csoportosulás követte el fegyveresen az erőszakot a hatósági közeg ellen, a börtönbüntetés a felbujtókra és vezetőkre akkora, amekkorát a törvényhatóság ellen való erőszak esetén szab ki a nem csoportosulásban elkövetett bűncselekményre. A különbség tehát itt is szembejön.)

116. kérdés. *A Szut. 464. p. 1. bekezdése szerint a kihágásról szóló feljelentéseket a 16. melléklet szerint kell szerkeszteni. A 16. sz. melléklet pedig oly esetet vesz alapul, amikor tettenérték a gyanúsítottat. Miként egyeztethető ez össze a Szut. idézett pontjával, amely a kiderítetlen kihágásokról szóló feljelentések tárgyában intézkedik?*

Válasz. Az előző számú kérdésre adott válaszukban kifejtettük a Szut.-hoz csatolt mellékleten foglalt minták célját, értelmét és jelentőségét. Magától értetődik tehát, hogy a 16. számú mellékletben foglalt minta sem olyan, amelyet a csendőrnek a nevek és számadatok vagy a tényállás behelyettesítésével lélektelenül le kellene másolnia, hanem ez a melléklet is csak általános kaptafa arra, mily terjedelemben kell szerkeszteni általában a feljelentést kihágásról, mily keretek közt kell tárgyalni a tanúk stb. kérdését. A csendőrnek ezek után magától illik és kell tudnia, hogy a minta keretein belül milyen változásokat kell eszközölnie az ügyirat alakyszerűségén, hogy feljelentése érthető, világos, rövid és az ügy lényeges mozzanatait feltüntető írásmű legyen.

117. kérdés. *A Szut. 299. pontjának 2. bekezdése értelmében, ha valamely nyomozó cselekmény foganatosítása olyan sürgős, hogy azt nem lehet elhalasztani a kir. ügyészség vagy a legközelebbi járásbíróhoz értesítéséig sem, a csendőrnek pedig a nyomozó cselekményt foganatosítani hatáskörében nem áll, a csendőrnek a községi elöljáróságot kell felkérnie a halaszthatatlan nyomozó cselekmények foganatosítására. Azt jelenti-e mindez, hogy a csendőr a községi elöljáróság hozzájárulásával elvégezheti-e ezt a nyomozó cselekményt vagy pedig azt csak a községi elöljáróság végezheti-e kizárólag?*

Válasz. A Szut. 299. pontja világosan rendelkezik s a pont értelme felől nem hagy fenn semmi kétséget. A csendőr nem végezhet oly tennivalót, amelyre a Szut. értelmében nincs feljogosítva. Minthogy például egy haldokló tanunak jegyzőkönyvi kihallgatását nem végezheti azért, mert a csendőrnek jegyzőkönyvet nem szabad felvennie, természetes, csendőrnek jegyzőkönyvet nem szabad felvennie, természetes, hogy ezt a tennivalót akkor sem végezhetné, ha erre bármily

hatóság öt felkérné, vagy felhívna, vagy ha ebben neki a község elöljárósága segédkezne. Mikor tehát a Szut. azt mondja, hogy a csendőrnek valamely nyomozó cselekmény végzésére a községi elöljáróságot kell felkérnie, ez azt jelenti, hogy azt a nyomozó cselekményt csak a községi elöljáróság végezheti el. Mindez természetesen nem zárja ki, hogy a csendőr viszont a községi elöljáróság megkeresésére a nyomozó cselekményt, ha szükséges, karhatalommal támogassa, abban közreműködjék.

118. kérdés. *A Szut. 309. e) pontja értelmében a csendőr elővezetni köteles azt, akit éjnek idején gyanus körülmények között, gyanus eszközök birtokában talál. Annnyit jelent-e itt a gyanus eszközök birtoka, hogy a gyanus egyén tulajdonai legyenek a gyanus eszközök, vagy a gyanus eszközök használata állapítja meg a Szut.-ban meghatározott, idézett feltételt?*

Válasz. Sem a tulajdon, sem a használat kérdése nem jön itt szóba. Itt egyedül az a fontos, hogy az illető egyénnél gyanus eszközök vannak, vagy egyébként megállapítható, hogy ilyen eszközök birtokában volt (például, ha ezeket a járőr közeledtére eldobja vagy elrejt valamilyen rejtekhelyen). Nem tartható kizártnak, hogy a gyanus eszközök az illető tulajdonai, vagy hogy azokat használta is, mindez azonban az elővezetés kérdésének elbírálásánál lényegtelen, mert a gyanus eszköz fogalmához nem tartozik. Sokszor például valamely eszköz éppen azért gyanus, mert nyilvánvalóan nem az illető tulajdona (például lopott tárgy). Gyanus eszköznek vagy tárgynak azt kell tekinteni, amelyre nézve az a gyanu áll fenn, hogy azzal bűncselekményt követtek el, vagy szándékoznak elkövetni, vagy pedig, hogy bűncselekményből származik.

119. kérdés. *Tilos cselekménye-e azoknak a mézészetőknek eljárása, akik saját termelésű meszüket községről községre járva árusítják?*

Válasz. A mézészetés nem esik az ipartörvény rendelkezései alá, mert az erdei termelés forgalmi körébe tartozik. Nézetünk szerint a mézészetők eljárása országos érvényű jogszabályba nem ütközik, lehetséges azonban, hogy esetleg helyhatósági szabályrendeletek a kérdést szabályozás alá vették.

TANULSÁGOS NYOMOZÁSOK.

Egy megszökött család elfogása.

Írta: BATÁR ANTAL tiszthelyettes (Budapest).

Hogy az alkalmazottak előélete és magánélete utáni érdeklődés milyen fontos ügy a magánhivataloknál, vállalatoknál, mint a közhivataloknál is, az kitűnik az alábbi nyomozási esetből is.

Soroksár község elöljárósága, 1928 október 11-én, a soroksári őrön feljelentést tett, hogy a község adóügyi osztályánál 1928 június óta ideiglenes díjnokként alkalmazott Schneider Lajos* 1928 október 10-én egy hamis nyugtát készített, melyre Schmidt Péter községi bíró és Hart Mihály községi főjegyző aláírását ráhamisította és ráütötte a község hivatalos címnyomóját is. Ezenkívül egy gépírási levelet készített, melyben a főjegyző a község részére vásárolt fecskendőautó átvételével, e célra

* A neveket megváltoztattuk. (A szerk.)

a községi pénztárból 7600 pengő felvételével és a gyárnak való kifizetésével őt bízta meg. Erre a levélre is ráhamisította a főjegyző nevét. A hamisított levél és nyugta alapján Bauer János községi pénztárnoktól a 7600 pengőt felvette s ismeretlen helyre megszökött. A feljelentést még az nap megtették a budapesti rendőrfőkapitányságon, ellenben a helybeli őrsnek az esetet ismeretlen okból, csak egy nap múlva hozták tudomására.

A feljelentés vétele után magamat Szálkai Sándor őrmesterrel nyomozó szolgálatba vezényeltem. A nyomozást a község házában, a tett helyszínén kezdtük meg. A tettes jó családból származott s pár hónappal azelőtt egyik községi tisztviselő ajánlása folytán jutott be a községhez, mivel a harctéren együtt szolgált, mint tartalékos főhadnagy.

A biztos fellépésű, intelligens emberben mindenki megbízott. Senki sem tettelezte volna fel róla, hogy ilyen bűncselekmény elkövetésére képes legyen. Hollétéről senki sem tudott felvilágosítást adni. Ismerősei előtt a tett elkövetése előtti időben többször hangoztatta, hogy neki útlevele van s Mátyásföldről szokott repülőgépen Bécsbe utazni, mert az egyik öccse pilóta. Azonkívül szenvedélyes autókiránduló, nők társaságában szeret autózni.

Ezen értesülések vétele után nyomban érintkezésbe léptem távbeszélőn úgy a mátyásföldi, mint a budapesti államrendőrséggel. Ez a lépésem nem járt eredménnyel. A nyomozás folyamán csupán annyit sikerült megállapítani, hogy a tettes a nyár folyamán Budapesten, az egyik ferencvárosi kávéházból távbeszélőn rendelt egy magánvállalati bérautót s azzal két nő társaságában vidékre kirándult. Hogy kitől rendelte az autót, azt nem lehetett megállapítani, csak annyit, hogy a telefonrendelésre a kocsit csakhamar ott termelt, tehát az autóvállalat nem lehet messze attól a kávéháztól, ahonnan a megrendelés történt. Nem tartottam kizártnak, hogy a tettes menekülése alkalmával ismét igénybe vette ennek a bérautóvállalatnak a szolgálatait. A megállapításainkat közöltem távbeszélőn a budapesti rendőrséggel s kértem, hogy a ferencvárosi autóvállalkozóknál vezettesse be a nyomozást abban az irányban, hogy Schneider kitől bérelt a kérdéses alkalommal autót.

Ez a megkeresésem sem hozta meg a kívánt eredményt. Ezért a Szut. 396. pont 5. bekezdése alapján, a nyomozás sikerének érdekében, úgy Mátyásföldön, mint Budapesten személyesen vezettük be a nyomozást. Mátyásföldön a repülőtéri csendőrkülönítményen megállapítottuk, hogy a tettes nem utazott el repülőgépen. A budapesti rendőrfőkapitányságon és Pest vármegye alispáni hivatalánál, az útlevel-ügyosztályokon megállapítottuk, hogy a tettesnek sem új, sem régi útlevele nincs. Schneider tehát csak számításból mesélte, hogy útlevele van és repülőgépen szokott Bécsbe utazni. Úgy gondolta, hogy ha a család kiderül, ezek alapján fogják őt keresni s azalatt ő idehaza nyugodtan lehet.

A nyomozás következő céljaként a bérautóvállalat megállapítását tűztem ki. Schneidernek egy fényképét megszereztük, ezt magunkhoz véve, megjelentünk a főkapitányság bünyügyi osztályán. Egy detektívnek mellénk való kirendelését kértem, hogy a ferencvárosi autóvállalatoknál megejthessük a nyomozást. A detektív társaságában sorra jártuk a Tompa-, Angyal-, Ferenc-, Páva-, Viola-, Bokréta- és Tüzoltó-utcai autogarázsokat. A tettes nálunk volt fényképét mindenütt felmutattuk és kérdeztük, hogy ez az ember akkor, vagy a nyár folya-

mán nem bérelt-e a vállalatnál autót? Végül az egyik Tüzoltó-utcai vállalatnál a fénykép alapján felismerték a tettest. A megrendelési könyvet elővéve, megállapítottuk, hogy a nyár folyamán onnan rendelte kétízben az autót.

A szökése időpontjában azonban nem bérelt ennél a vállalatnál autót. Hozzákezdünk a személyzet kikérdezéséhez, mert azt reméltem, hogy a nyári kirándulások részleteinek ismerete támpontot szolgáltathat nekünk a tettes jelenlegi holtartózkodására vonatkozólag is. Az egyik soffőr kérdéseimre előadta, hogy egyik alkalommal a Budakeszi-úton levő Veronika-vendéglőbe, a másik alkalommal a Gellérthegyre vitte a tettest, ki említette előtte, hogy ő Budán szokott szórakozni a „Zöld hordóhoz” címzett vendéglőben, de nyáron mégis csak jobb a zöldben mulatni. A szökés előtt vagy két héttel a soffőr egy másik utast vitt a „Zöld hordóba”. Az alatt az idő alatt, míg autójával az utcán várakozott, látta a felmutatott fényképpel és a nyári utasával azonos egyént, egy nő társaságában a vendéglőből kijönni.

Ez a kikérdezés már késő este történt, ezért a „Zöld hordót” csak másnap reggel kerestük fel. Nem tartottuk kizártnak, hogy Schneider a bűnös úton szerzett pénznek törzsvendéglőjében igyekszik a nyakára hágni. A vendéglősnek és alkalmazottainak felmutattuk a fényképet s azok rögtön felismerték azt az embert, aki egy Gizi nevű utcai nővel előtte való éjjel ott mulatott. Nekik azt mondta, hogy Siófok vidékéről való földbirtokos. Gyapjút adott el s kérte, hogy az ezért kapott sok 10—20 pengőst nagyobb pénzre cseréljék be. De ezt a kérését nem teljesítették. A vendéglős egy kék lelvéborítékot adott át a járőrnek, melyre előtte való este a tettes öt magyar nótának a címét jegyezte fel s azt adta át a primásnak, hogy muzsikálja el. A mulatság után tőlük autón távoztak el, de nem tudják, hogy hová.

A vendéglőst és alkalmazottait figyelmeztettük, hogy ha az az ember még egyszer megjelenne nájuk, azonnal adják át a legközelebbi rendőrnek, mert szökésben levő család.

Ezt az intézkedést azonban nem tartottam elegendőnek, mert lehetséges volt az is, hogy Schneider nem fog többé visszatérni ebbe a vendéglőbe. Ezért elhatároztam, hogy megállapítjuk azt a gépkocsit, melyen Schneider előző este távozott. A soffőr kikérdezésétől vártam azután a további támpontokat. Ennek a tervemnek kivitelére azonban már nem került sor.

A járőr távozása után, de alig egy negyedóra múlva megjelent a „Zöld hordóban” a tettes. Egy pohár sört rendelt és ebéd után érdeklődött. A pohár sört kiszolgálták neki, de ezalatt a vendéglős feltűnés nélkül rendőrért küldte egyik alkalmazottját. A rendőr Schneidert igazolásra szólította fel, ki azonnal beismerte, hogy ő a keresett tettes. Előadta a még nála volt 6300 pengőt is. A rendőr a főkapitányságra kísérte be, honnan a tettest a bűnjelekkel együtt átvettem s a további nyomozás alkalmával a következőket állapítottam meg:

Schneider azután, hogy nagynehezen sikerült ismerőse révén kisegítő napidíjasként Soroksáron elhelyezkedni, a körülményeket kezdte feltűnés nélkül tanulmányozni. Így jött rá arra, hogy az öreg, 70 éves községi pénztárost könnyűszerrel be lehet csapni, mert az benne feltétlenül megbízik. Hogy a pénztárnok bizalmába még jobban beférközzön, segített neki esténként a munkájában. Amint a talajt már kellőleg előkészítette, postacsekklapot töltött ki és azt azzal mutatta elő a pénztárnoknak, hogy a főjegyző meghagyása értelmében a pénzt még ma postára kell adni, mert sürgős. A pénztáros a

pénzt a pénztárban levő készletből kifizette, de a postai elismervényt nem követelte be. Ilyen módon háromízben 2400 pengőt csalt ki az adópénzekből. A csalást nem fedték fel, mert Schneider az adópénztári naplókban az összegeknek a másik lapoldalra való átvitelénél a kicsalt összeggel mindig kevesebbet vitt át. A pénzkészlet és a pénzállomány így mindig egyezett. Az előző lapon kitünt a pénznek a kiadása, amely ugyan nem történt meg, de az öreg pénztárnok azt elhitte. Ebből a kicsalt pénzből autózott aztán nőekkel és mulatott Budapesten. Megjegyzendő, hogy Soroksáron mindig szerényen élt, úgyhogy életmódja nem kelthetett gyanút.

Ilyen körülmények között aztán elhatározta, hogy egy nagyobb szabású csalást követ el. Megtudta, hogy a község egy utcai öntözőautót rendelt az egyik budapesti gyárban, de még nem vették át. Ezt a jó alkalmat kihasználva, ezen a címen csalta ki a pénzt a pénztárnoktól. A csalás után Budapestre ment, honnan még aznap gyorsvonaton elutazott Szegedre. Ott a korzón megismerkedett két utcai nővel, kiket egy kávéházba meghívott vacsorázni és cigányzenét hallgatni. A nőekkel később elment az egyik lakására, hol reggelig lumpoltak. Szegedről másnap ismét Budapestre utazott vasúton, fürdőbe ment, este idejét különböző kávéházakban töltötte nők társaságában és a „Zöld hordóban” is mulatott.

Budapesten Altmann Jánosnak, egy bécsi német lap szerkesztőjének adta ki magát és egy Aréna-úti házban lakást bérelt ki. Innen indult el a neki végzetes útra, a „Zöld hordóba”.

Schneidert a nyomozás befejezése után a bűnjelekkel együtt a pestvidéki kir. törvényszéknek adtam át. A pestvidéki kir. törvényszék többrendbeli okirathamisítás és csalás büntetéseért 1 évi és 4 hónapi börtömet ítélt, amit már le is töltött.

Soroksár község előjárósága a nyomozásért képviselőtestületi közgyűlésen jegyzőkönyvileg szavazott köszönetet.

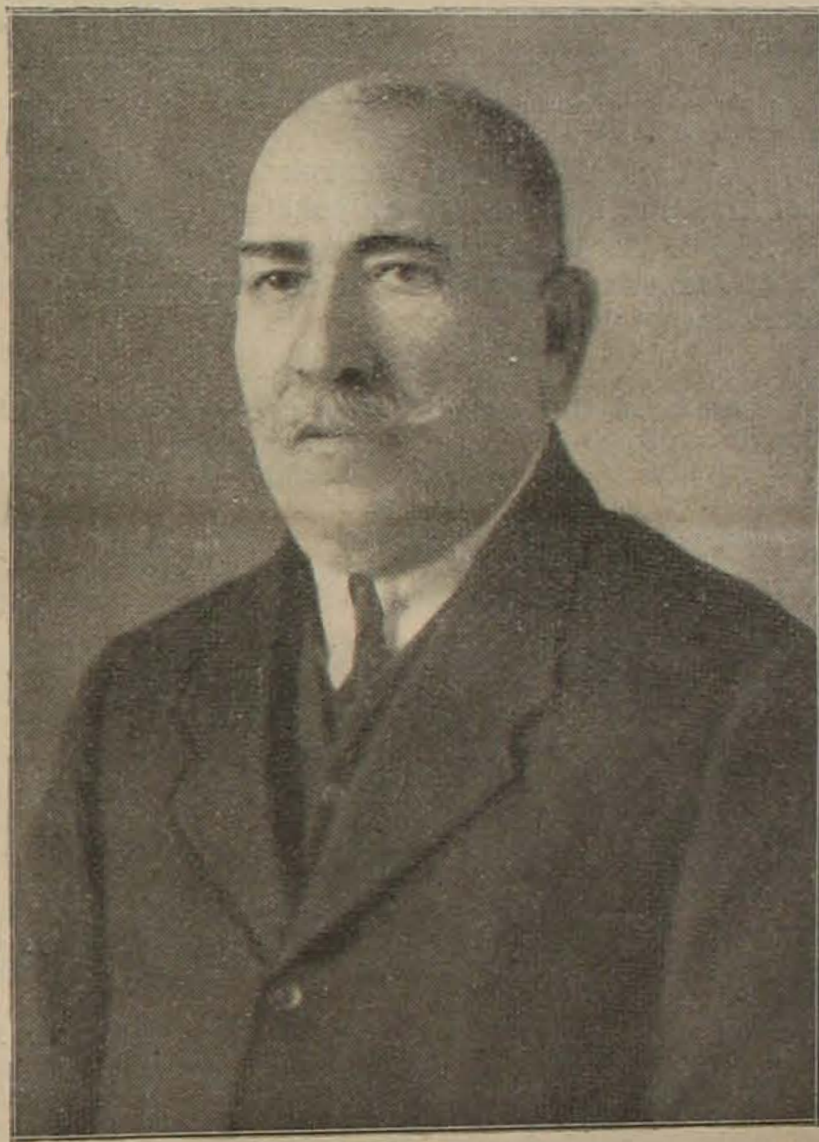
*

Vagyon ellen elkövetett bűncselekmények megszökött tettesének minél előbb való kézrekerítését egyrészt a bűnvádi eljárás érdekei követelik meg, másrészt a sértett kártalanítása teszi azt kívánatossá. (Szut. 444. p.)

A tettes kézrekerítésére nem elegendők a sablonos intézkedések. Teljesen helytelen nyugodtan várni, míg a tettest valahol a Nyomozati Értesítő, a Bűnügyi Körözések Lapja, vagy valamely megkeresés alapján elfogják. A nyomozó őrnek ezen általános jellegű intézkedéseken kívül cselekednie kell. Ő ismeri az esetet legjobban, annak körülményeit, kísérő jelenségeit. A tettes személye, viszonyai, multja sok támpontot nyújthat. Ezekből kell meríteni, a nyert adatok alapján pedig a tettest a szó szoros értelmében véve keresni kell. Ennél a fénykép — melyet sosem pótolhat a legsikerültebb személyleírás sem — nagyon megkönnyíti a helyzetet. A soroksári őr a leírt esetben mintaszerűen járt el. Nem várt, hanem cselekedett. Nem kímélt fáradságot és nem csüggedt el. A kitűzött célt el is érte. Valószínű, hogy a tettes az általános intézkedések következtében is hurokra került volna. De mikor? A sértett kártalanításáról akkor már valószínűleg szó sem lehetett volna.

Félévszázad a csendőrség szolgálatában. Egészen különleges szolgálati pályafutású öreg bajtársunkról emlékezünk meg abból az alkalomból, hogy valóban derekasan megérdemelt pihenőjét megkezdi. Schwarcz Mózes ny. g. tiszthelyettes 1882 decemberében lépett be a csendőrséghez 4 évi katonai szolgálat után, mint számvivő őrmester. A csendőrségnél egy év alatt altiszti vizsgát tett, a következő évben őrsvezető c.-őrmesterré,

1890 július 1-én valóságos őrmesterré, 1900 augusztus 1-én törzsőrnesterré léptették elő, 1920 február 1-ével ezt a rendfokozatát g. tiszthelyettségé minősítették át. Szamosújváron, Nagyszebenben, Szelistyén és Fogarason összesen 7 évig volt őrsparancsnok, 1888-ban a kolozsvári kerületi parancsnoksághoz osztották be s itt teljesített szolgálatot az összeomlásig. A forradalmak után Budapesten az I. osztály-gazdasági hivatalnál, majd a belügyminisztérium számvevőségének VIII. osztályában teljesített szolgálatot. Amikor 1928 július 1-én nyugállományba kellett helyezni, mint polgári alkalmazott teljesített továbbra is a belügyminisztériumban szolgálatot, 1929 április 1. óta pedig a mai napig a Csendőrségi Lapok szerkesztőségi segédmunkása volt. Kitüntetései: arany érdemkereszt a vitézségi érem szalagján és koronás ezüst érdemkereszt.

Schwarcz tiszthelyettes 72 életéből kerek 53 évet töltött katonai és csendőrségi szolgálatban. Félévszázadnál hosszabb időn át szakadatlanul, minden beosztásá-

KI TUDJA?

Melyik a föld két legnagyobb folyója?

ban előjáróinak teljes megelégedésére, lankadatlanul dolgozott, kiválóan és hűséges kitartással végezte a szolgálatát mindenkor. Higgadt, komoly és szerény modoráért mindenki szerette s az arra érdemeseknek igaz bajtársa volt a szó legszebb értelmében. Kötelességét mindvégig hangtalan szorgalommal, nem az érdemért, hanem magáért a kötelességért végezte s a munkakört, ami neki a nagy gépezetben jutott, tökéletes lelkiismerettel, becsületel töltötte be.

Most, hogy immár végleg leteszi a tollat, azzal a nyugodt és felemelő tudattal kezdheti meg a korának kijáró teljes pihenést, hogy testületét, amelyiknek önszántából tagja lett, bölcsőjétől az ötvenéves jubileum küszöbéig jóban-rosszban elkísérte s régen letett esküje a sok megpróbáltatás után is olyan makulátlanul tiszta maradt, mint volt, amikor abban a régi erdélyi lakatnyában elhangzott. A sors különben keményen megpróbálta őt a magánéletében is. Súlyosabbnál súlyosabb csapások érték: feleségét és öt gyermekét — javarészt felnőtt korban — elveszítette, most 2 gyermeke van. Sziklaszilárd férfiassággal és keresztényi megadással vitte nehéz, csapásokkal terhes életét, anélkül, hogy szolgálata ezt megérezte volna, bár melegérzésű ember s egész tiszta elele, minden gondoskodása a családjáé volt. Ma is az.

Meleg bajtársiassággal veszünk tőle búcsút és szívből kívánjuk neki, hogy még sokáig élje a gondmentes öregkort. Az élet minden bizsonnyal tartogat még jutalmat számára, hogy az ötvenhárom küzdelmes esztendőért kárpótolja.

—o—

A Kormányzó Úr Ö Főméltósága hadparancsa. Az első esetben élt a *Kormányzó Úr Ö Főméltósága* azon jogával, hogy magyar ezredet idegen ország uralkodójának adományozott. A közelmúltban adományozta a m. kir. „Nagy Lajos király” 6. honvédgyalozezred ezredtulajdonosi méltóságát *III. Viktor Emánuel* olasz királynak. Ezen alkalommal a *Kormányzó Úr Ö Főméltósága* a következő hadparancsot intézte a honvédséghez:

„Mélyen áthatva nemzetemnek és haderőmnek a m. kir. honvédelmi miniszter által előterjesztett attól az óhajától, hogy *III. Viktor Emánuel*, Olaszország királya Ö Felsője és a dicső olasz nemzet részéről a közelmúlt időkben megnyilvánult és azóta is tanúsított baráti együttérzésért hálámat ily módon is kifejezzem, a m. kir. „Nagy Lajos király” 6. honvédgyalozezredet *III. Viktor Emánuel* Olaszország királya Ö Felsője legmagasabb tulajdonába átadom.”

A *Kormányzó Úr* legmagasabb kéziratát tiszti küldöttség nyújtotta át az olasz király Ö Felsőjének Rómában, mely alkalommal a király a következő táviratot intézte a *Kormányzó Úr Ö Főméltóságához*:

„*Horthy Miklós* Ö Főméltósága, Budapest. Örömmel fogadtam a tiszti küldöttséget, mellyel Főméltóságod a 6. magyar gyalozezred tulajdonát adományozó kéziratát hozzám eljuttatni szíves volt. Igen jólesett Főméltóságod rokonszenvének újabb megnyilatkozása. Kérem fogadja érte legőszintébb, szívből jövő köszönetem. *Viktor Emánuel*.”

A Kormányzó Úr Ö Főméltósága és az új francia köztársasági elnök táviratváltása. A *Kormányzó Úr Ö Főméltósága Paul Doumer* francia köztársasági elnökhöz elnöki székfoglalója alkalmából üdvözlő sürgönyt intézett, amelyre a következő válasz érkezett: „Főméltóságod szíves távirata igen jólesett. Kérem fogadja érte legőszintébb köszönetemet. *Paul Doumer*.”

A honvédelmi miniszter úr kitüntetése. A *Kormányzó Úr Ö Főméltósága Gömbös Gyula* honvédelmi miniszter úrnak, a honvédség érdekében kiváló odaadással és fáradhatatlan ügybuzgalommal kifejtett értékes működésének elismerésül az I. osztályú magyar érdemkeresztet adományozta.

Dicséret. A m. kir. debreceni VI. kerület parancsnoka okiratilag megdicsérte *Ádám Ferenc* őrmestert, Hajdusámson községben egy tüzeset alkalmával a vagyonmentés és tüzoltás körül kifejtett eredményes működéséért, de különösen a már lángokban állott épületekből az állatok és vagyontárgyak önfeláldozó és bátor magatartással eszközölt megmentéséért.

Járőr megtámadása. A pilisszántói örs állományába tartozó *Varró Bálint* tiszthelyettes, *Kocsis György* őrmester és *Bús Mihály* csendőrből állott járőr mult hó 14-én 23 óra 35 perckor Pilisszántó községben, forgalmas búcsú alkalmával mintegy 22 főből álló zajongó tömeget csendes viselkedésre és széteszlásra szólított fel. A tömegeből erre *Perntek István* ottani lakos követ ragadott és azzal *Varró* tiszthelyettest jobb kezefején megdobta. *Varró* tiszthelyettes könnyebb sérülést szenvedett. A járőr *Perntek Istvánt* elfogta és megindította ellene az eljárást.

A csendőrség 1931. első negyedévi közbiztonsági tevékenységének statisztikája. 1931 január, február és március hónapokban a csendőrség működési területén összesen 21.393 (21.478) büntett és vétség, továbbá 33.960 (34.270) kihágási esetben folytatott nyomozást. A lefolytatott nyomozások a büntettek és vétségeknél 21.208, a kihágásoknál 33.932 esetben vezettek eredményre. 185 büntett és vétség, továbbá 28 kihágási esetben a nyomozás még folyamatban van. A nyomozásokkal kapcsolatban a csendőrség összesen 2156 (2521) egyént vett őrizetbe és 68.200 (68399) egyént jelentett fel különböző törvénysértések miatt. Az elkövetett büntettek és vétségek közül 6018 (5700) lopás, 3449 (3745) rágalmas és becsületsértés, 3298 (3689) testi sértés, 2070 (1862) csalás, 987 (965) orgazdaság és bűnpártolás, 1282 (955) sikkasztás, zártörés és hűtlen kezelés, 795 (939) vagyonrongálás, 685 (641) gyújtogatás és tüzeset, 423 (542) magánlaksértés, 340 (405) ember élete elleni bűncselekmény, 255 (259) rablás és zsarolás, 295 (202) okirathamisítás, 85 (16) pénzhamisítás. A még fennmaradó szám az egyéb büntettek és vétségek között oszlik meg. A zárójelben levő számok a mult év első negyedének statisztikáját mutatják.

Fegyverhasználat. A kodi örs állományába tartozó *Buga Albert* törzsőrmester és *Turi Sándor* próbacsendőrből állott járőr június 22-én 11 óra 30 perckor Kosd községben egy testi sértési ügyből kifolyólag nyomozott, mely alkalommal a község utcáján id. *Kláb János* és ifj. *Kláb János* ottani lakosok a járőrnek ellenszegültek és azt megtámadták. A járőr szuronyfegyvert használt és mindkettőt megsebesítette. Ifj. *Kláb János* súlyos, de nem életveszélyes, míg id. *Kláb János* enyhébb sérüléseket szenvedett. *Buga Albert* törzsőrmester a jobbarcán és homlokán ökölcsepástól enyhén megsérült. Az ügyben a kivizsgálás folyamatban van.

Leleplezték a gyöngyösi huszárok emléksobrát. Gyöngyösön június hó 21-én, vasárnap leplezték le a fényes ünnepség keretében a volt cs. és kir. 6. huszárezred hősi emléksobrát. *József kir. herceg*, tábornagy avatóbeszédét mélyszéges megindulással hallgatta a több ezerfőnyi ünneplő közönség. Utána koszorúkat helyeztek az érchuszárra. Az ünnepségen résztettek a volt szövetséges hadseregek képviselői is. Az emlékmű *Kisfaludy-Strobl Zsigmond* alkotása.

A 13. honvédgyalozezred ünnepélye. A m. kir. „*Görgey Artúr*” 13. honvéd gyalozezred a közelmúltban nagyszabású sportünnepélyt rendezett a gyalogsági nap kapcsán. A miskolci ügetőversenypályán lezajlott ünnepélyt ezrekre menő hatalmas tömeg nézte végig. A sportünnepély gazdag versenyszámait tűzijáték fejezte be, amikor is színes rakéták pazar tüzeiben kigyulladtak Csonka-Magyarország, majd pedig Nagy-Magyarország határvonalai. Az ünnepélyt a nemzeti Híszkegy eléneklésével zárta be a jelenlevő nagyszámú közönség.

Leleplezték a Radetzky-huszárezred komáromi hősi emlékművét. Komáromban június 15-én leplezték le a volt gróf Radetzky-huszárezred hősi emlékművét a komáromi lakatnya tisztipavillonja előtt. Az ünnepély alkalmával *József kir. herceg Öfensége* méltatta a volt ötös huszárezred hősiességét, amely szemelättára megnyilvánult Erdély védelmében a Tölgyesi-szorosban is, amikor a huszárok leszálltak a lóról és a gyalogsági állásokban küzdöttek. A Radetzky-huszárok nevében *Bogyay Artúr* ny. ezredes mondott beszédet. Kifejtette, hogy amikor itt körültekint és egykori ezredtársait látja, egy régi, letűnt boldog korszak képei vonulnak el szeméi előtt. Az emlékművet ezután megkoszorúzták. A nagyszabású, 5 méter magas emlékmű rohamra induló Radetzky-huszárt ábrázol.

A 69-esek hősi emlékművének leleplezése. Fényes ünnepség keretében leplezték le június 14-én Székesfehérvárott az egykori cs. és kir. 69-ik gyalozezred hősi halottainak emlékére emelt szoborművet. Az ünnepség istentisztelettel kezdődött, melyre hatalmas tömeg gyűlt össze a Vörösmarty-téren. Az ünnepi beszédet *József királyi herceg* mondta. Az ünnepély végeztével koszorút helyeztek az emlékműre.

Bajtársi találkozó. A volt cs. és kir. 65. gyalogezred volt tisztjei és tisztjelöltjei Bajtársi összejövetelüket július 4-én este 8 órakor tartják a London-szálloda éttermének kerthelyiségében (V., Berli-ni-tér).

Szakaszparancsnoki teendőkkel megbízott a pécsi IV. kerületben: *Baranyi János* II. tiszthelyettes Bátaszéken, *Gáspár Dávid* tiszthelyettes Siklóson.

Elöléptek: *A budapesti I. kerületben törzsörmesterré:* Dobai Péter, Nagy Géza, Ferenczi Mihály, Kotroczó Pál, Fekete János, Horváth Sándor VII., Agócs János és Tóth Miklós örmesterek; *örmesterré:* Várnagy István, Szinyai László, Ribáry László, E. Tóth Ferenc, Pálffy István és Bielik Richárd csendőrök. *A székesfehérvári II. kerületben gazdasági tiszthelyettesé:* Gyirkis István törzsörmester; *törzsörmesterré:* Véninger József, Balázs József, Vajda Kálmán, Molnár Lajos II. és Vejczy Ferenc örmesterek. *A szombathelyi III. kerületben törzsörmesterré:* Gecse János, Molnár Vendel II., Csekli József, Harmath Gyula és Horváth György II. örmesterek; *örmesterré:* Herczeg József, Horváth József XV., Székelyi István, Györfi János, Kollerics István és Pujcsék József csendőrök. *A pécsi IV. kerületben törzsörmesterré:* Molnár Vendel, Horváth Gyula I., Nagy István X., Nagy Sándor V., J. Kiss Sándor, Kun László, vitéz Hajpál János, Bányai József, Petrus János és Ihász Ferenc örmesterek; *örmesterré:* Kovács Péter, Garai József, Viola István és Mészáros József II. csendőrök. *A miskolci VII. kerületben törzsörmesterré:* Bogdán György, Marják Pál és Szőke János örmesterek; *örmesterré:* Szaniszló Dániel, Tomori Dániel, Tomori Béla, Vinnai Gábor és B. Tóth János csendőrök.

Házasságot kötöttek: *A budapesti I. kerületben:* Kovács István III. törzsörmester Terjéki Ilonával Jászjákóhalmán; *a székesfehérvári II. kerületben:* Farkas Ferenc III. tiszthelyettes Szenfner Margittal Téten, Bokor István törzsörmester Szigethy Ida Erzsébettel Szombathelyen; *a szombathelyi III. kerületben:* Kálmán Géza törzsörmester Tomasics Máriával Bozsókon; *a miskolci VII. kerületben:* Czako János törzsörmester Zsetényi Máriával Fony községben, Szitár László örmester Stuhlmann Máriával Mád községben.

Véglegesítették: *A budapesti I. kerületben:* Dóczi Gyula, Gerencsér Imre, Horváth Ferenc és Ferenczi Károly próbacsendőrök; *a pécsi IV. kerületben:* Perger János és Háhn József próbacsendőrök.

Baleset. Június 28-án 13 órakor *Vitnyédy* István budapesti közlekedési őrsbeli csendőr a Bp. 14—929. rendszámú kincstári oldalkocsis motorkerékpáron a budapesti csendőrlaktanyából sürgős futárpostáért a belügyminisztérium VI. b. osztályába indult. Az oldalkocsiban vitte *Bákay* Lajos g. tiszthelyettest, akinek a belügyminisztérium csendőrségi osztályában szolgálatilag sürgősen meg kellett jelennie. Vitnyédy csendőr — megállapítás szerint — az előírt sebességgel, szabályszerűen haladt az Alkotás-utcai menetirányból a Krisztina-körút baloldalán. A Bors-utca torkolatánál szembejött velük *Ottó* Gellért berlini soffőr a D. 12—708. rendszámú gépkocsin, melynek utasa dr. *Róbert* Jenő berlini színházigazgató volt. A német gépkocsi hirtelen jobbra fordulattal, a kanyarodót szabálytalanul levágva, az út baloldalán haladó csendőrségi motorkerékpárt oldalba kapta és a Pozsony-kávéház előtt a gyalogjáróra dobta. *Vitnyédy* csendőr jobb allászár-csonttörést és kisebb zúzódásokat, *Bákay* g. tiszthelyettes pedig könnyű agyrázkódást, két jelentékeny fejsérülést és több zúzódást szenvedett. Mindkettőjüket a Budapest 3. számú honvédkórházba szállították. Állapotuk súlyos, de nem életveszélyes. A motorkerékpár az oldalkocsival együtt használhatatlanná vált. A gépkocsi csak jelentéktelen rongálódást szenvedett, utasai nem sérültek meg. A helyszínét a budapesti csendőrnyomozóosztály helyszínelő készütsége bizottság jelenlétében a baleset megtörténte után azonnal rögzítette. Az összes érdekeltek kihallgatása a budapesti főkapitányságon a budapesti csendőrügyész és a nyomozó osztályparancsnokság motor-tisztje jelenlétében folyamatban van. Az eddigi megállapítások szerint *Vitnyédy* csendőrt, a csendőrségi motorkerékpár vezetőjét mulasztás vagy szabálytalanság nem terheil.

Beutalások Balatonfüredre. A Belügyminiszter úr a július havi gyógyidőszakra a balatonfüredi csendőrségi gyógyházba a következőket utalta be. *A tényleges csendőrtiszti állományból:* Havranek János alezredes és Elemér fia, Martin Imre örnagy nejével és Katinka gyermekével, dr. Szücs István örnagy, Schick Lénárd örnagy nejével és leányával, Schrédl Vilmos örnagy és neje, Schiwny Richárd százados nejével és leányával, Gyulay Ödön százados és neje, Jablanczy Ervin

százados és fia, vitéz Gerencsér Jenő százados és neje, Scholtisz József százados, Szabó Jenő százados és neje, Krón József százados és neje, Posszert Jakab százados nejével, Anna és Magdolna leányával, Biró Béla százados és neje, vitéz Gaál Lajos százados nejével, Margit és Lajos gyermekével, Micskey Kálmán százados és neje, Szirányi János százados, Molnár Henrik gazdasági százados és Pál gyermeke az egész gyógyidőszakra. *Az ellátást élvező csendőrtisztek, tiszti özvegyek és árvák közül:* Mészáros János ny. tábornok nejével, Lujza és Margit gyermekével, Vráblik Mátyás ny. tábornok nejével, Szeréna és Anna leányával, Kleiner Gyula ny. ezredes és neje, Edvi Illés Béla ny. alezredes, Szelestey Károly tábornok özvegye, Aschenbrenner József gazdasági százados özvegye, József és András gyermekével, Szilágyi Gergely százados özvegye az egész gyógyidőszakra. *A m. kir. honvédség tiszti állományából:* Zágorhidai zelci és lorántházi Lóránth Dénes ny. tábornok neje és leánya, az egész gyógyidőszakra. *A tényleges csendőr legénységi állományból:* Barna Ferenc alhadnagy, Csorba Imre alhadnagy neje, anyósa és 2 gyermeke, Bartha Mózes alhadnagy és neje, Horváth György I. tiszthelyettes neje, Szabó Lajos II. tiszthelyettes és neje, Vaszary József tiszthelyettes, Boér János tiszthelyettes neje, Radics Sándor g. tiszthelyettes neje és Mária leánya, Szabó Béla g. tiszthelyettes neje, Katalin és Gizella leánya, Czencz György törzsörmester és neje és Kovács Mihály II. csendőr az egész gyógyidőszakra. *Az ellátást élvező csendőr legénységi állományú egyének, özvegyek és árvák közül:* Illyés Ferenc ny. tiszthelyettes, Grósz István ny. tiszthelyettes, Szigethi János ny. tiszthelyettes és neje, Szalinka Pál ny. tiszthelyettes és neje, Kerekes Sándor ny. tiszthelyettes neje és Béla nevű örökbefogadott fia, Horovitz Sámuel ny. g. tiszthelyettes, Szabó Ignác ny. g. tiszthelyettes neje, Zoltán és József gyermeke, Zölde Mihály ny. törzsörm., neje, Margit, Ilonka és István gyermeke, Kristó Mihály ny. törzsörm., neje, Jenő, és Béla gyermeke, Horváth Gyula ny. tiszthelyettes özvegye, Margit és Ida gyermeke, Hunyady György ny. tiszthelyettes özvegye, Bagosi Mihály ny. tiszthelyettes özvegye, Szigeti György ny. tiszthelyettes özvegye és Elemér gyermeke és Hatala Mihály ny. tiszthelyettes özvegye az egész gyógyidőszakra.

Dr. Gyulay Ferenc: „Gyakorlati fényképezet”. A „Fotóélet” kiadásában jelent meg. A könyv nagy hiányt van hivatva pótolni. Hiányzott egy olyan magyar nyelven írt gyakorlati fényképezettel foglalkozó kézikönyv, melynek segítségével a kezdő jó amatőrre lehet, a jó amatőr pedig megtalálja benne az anyagot ahhoz, hogy tovább képezze magát, gyakorlati ismereteit hasznos és szükséges elmélettel egészítse ki és a gyakorlati fényképezet terén leszűródött tapasztalatait elmélettel megmagyarázhatóvá tegye. Mint ahogy a szerző a könyv előszavában mondja, vezérfonál ahhoz, hogy a mai nehéz gazdasági helyzetben hogyan lehet — lehetőleg — anyagrontás nélkül szép eredményeket elérni.

Fontos ez annak, aki a fényképezettel gyakorlatilag akar foglalkozni. Szép képeket szeretne, de elméleti tudás és gyakorlati tapasztalatok nélkül. Az eredmény azután a legtöbb esetben meglehetősen nagy kiadás mellett is, csaknem használhatatlan, rossz képek. A további eredmény az elkedvetlenedés. Ettől akarja a szerző a kezdő amatőrt megkímélni, majd pedig mikor már gyakorlatilag kellő tapasztalatokkal rendelkezik, megtanít arra, hogy öntudatos amatőr legyen, vagyis tudja, hogy amit csinált, miért kellett úgy csinálnia.

A fotográfia alapvető tulajdonságait két részben tárgyalja. Első része a kezdő amatőrnek szól és foglalkozik azokkal a gyakorlati ismeretekkel, melyet feltétlenül tudnia kell ahhoz, hogy jó amatőrre legyen, a második része a gyakorlott amatőr számára van írva és a fényképezetet a komolyabb oldaláról világítja meg.

A könyv I. része 25 szakaszban tárgyalja a fényképezés gyakorlati ismereteit. Részletesen foglalkozik: a fényképezőgéppel és annak alkatrészeivel. Érdekes útmutatást ad a kezdőnek arra, ami a legfontosabbak egyike a fényképezésnél és egyszerűsrimind a gyakorlatban a legnebezebb is: a helyes megvilágítási idő megállapítására. Foglalkozik az idő megállapítására szolgáló műszerekkel, segédeszközökkel, időmérőkkel, úgyszintén a távolságmérőkkel is. Az előhívást részletesen tárgyalja. Sok értékes receptet közöl különféle előhívók készítésére, megfelelő útbaigazítással és útmutatással. A további fejezetekben a negatívok gyengítésével, erősítésével, a negatívok hibáival, a fényképezési lemezzel, színszűrőkkel, a pozitív eljárás elméletével, a színezéssel, a tükröfényes kópiák készítésével stb., stb. foglalkozik.

A már képzetesebb amatőröknek szánt 2-ik rész az, amit amatőröknek szánt fényképezési könyvekben egyáltalában

Szegényház. A székesfehérvári repülőgép- és motorszerelő-iskola ebben az évben nem tart tanfolyamot. Valószínű, hogy a jövő évben lesznek felvételek. A községi előjárásnál keresse ki a múltévi 63. sz. Budapesti Közlönyt, abban megtalálja a feltételeket. Ha a jövő évben lesznek felvételek, a pályázat május—júniusban jelenik meg a Budapesti Közlönyben, előreláthatólag a múltévvel azonos feltételekkel. Mi csak azt tudjuk egyébként ajánlani, hogy válasszanak a fiúnak valami jó ipari foglalkozást. Esetleg érdeklődjék a bajai kertészképző iskolánál (igazgatója: Diera Benő), ez nálunk most az egyik legjobb jövőjü foglalkozás.

Zsebrág. Zsebrág lesz az, de hiszen mindegy. A háborúban eltűntek kutatását a honvédelmi minisztérium 4. osztálya (veszteségcsoport) végzi (Budapest, V., Falk Miksa-utca 9. sz.). Azok, akik a háborúban eltűnt hozzátartozóikat keresik, levélben forduljanak közvetlenül az említett csoporthoz, választ is közvetlenül kapnak. Meg kell írni: az eltűnt születési helyét és idejét, hol teljesített katonai szolgálatot, mikor és honnan adott magáról utóljára életjelt s ezenkívül mindazokat az egyéb adatokat, amelyek a kutatásnál fontosak lehetnek. A kitüntetés tekintetében a volt 20. honvéd gyalogezred irattárában (Zalaegerszeg, alispáni hivatal) kell kutatni. Adatokat onnan is kérhet levélben. A levelében említett okmányok alapján a háborús emlékérem odaítélését kérheti, de csak akkor, ha már az édesanya (az özvegy) nincsen életben, különben őt illeti meg. Holttányilvánítási eljárásra ezzel kapcsolatban nincsen szükség, legfeljebb az volna helyénvaló, ha az üzenetünk első részében tárgyalt kutatás eredményét megvárná.

Mészáros Lajos tiszthelyettes, Szombathely. A címe a címzőgépben a helyén és egyébként is rendben van. Tudakozódásunkra a posta azt a választ adta, hogy náluk a lap nem vész el s ezt el is hisszük. A szombathelyi lapok egy kötegben mennek s ha más megkapja, az öné sem maradhat el. Valószínű, hogy a postakiosztáskor a laktanyában kallódik el az ön példánya, járjon utána. A hiányzó példányt megküldöttük. Figyelje a lapot pár számon keresztül, hogy pontosan és főleg idejében megérkezik-e, mi az elküldést fogjuk néhányszor ellenőrizni.

Oktatás. Nemzedékről nemzedékre öröklődő „fogós” kér-

dés, legalább annyi idős, mint amennyi a csendőrség. De már idejét multa, mert a Szut. 334. pontjának a 3. bekezdése elintézte. Jogos védelemről azonban hogyan lehetne a példája keretében beszélni? Mi még nem láttunk olyan embert, aki menekülő ellen védekezett volna.

Rég volt. Ha tudta, miért kérdezte? De nem jól tudta. Számtalan példát tudnánk felsorolni önnek arra, hogy a levelében írt adatok semmit sem bizonyítanak. Csak egyet említnék: a francia légi erők egyik vezető emberét Weissnak hívják. Senki sem vonja kétségbe, hogy az illető úr jó francia, különben nem juthatott volna náluk ilyen előkelő helyre, az is valószínű, hogy egész sereg őse francia volt már, de hogy ez a név nem francia, hanem germán, azt senki sem tagadhatja. Éppen így lehet önnek is akárhány francia őse, az egyik Franciaországba került szláv volt, aki aztán elfranciásodott, a név azonban a maga szlávos eredetiségében megmaradt. Rengeteget lehetne írni a nevek ilyen sorsáról, erre azonban nincsen helyünk. A nevek furcsa megváltoztatására mondunk még példát: a francia Le Croix-család egyik tagja hazánkba került s mikor itt gyermeke született, a pap Lakrovicsnak anyakönyvelte. Ez a pap ugyan aligha tudhatott franciául, ez azonban a néven már nem segíthetett, évszázadokig megmaradt Lakrovicsnak, míg az egyik kései utód utánajárt a dolognak s a pap névgyártó műveletét sikerült korigáltatnia. Az ön neve különben az „Armorica Général” c. francia genealógiai könyv (szerzője: I. B. Rietstap) 124. oldalán előfordul, ugyanott azonban egy azonos nevű angol család is szerepel.

G. M., th. Szerencséje, hogy túl van a vizsgán, különben közbenjártunk volna, hogy buktassák el magaviseletből, olyan rossz verset írt. Hozzá még névtelenül küldte be.

Ibolya. 2. Az 1925. évi csendőrségi zsebkönyvben részletes adatokat talál mindkét kérdésével kapcsolatban, az ott közölt adatok alapján azonban önnek kell kiszámítania az összegeket, erre mi nem vállalkozunk. A második kérdésre megjegyezzük, hogy a nyugdíjmegváltást a belügyminiszter úr (IV. b) osztály) csak kivételes esetekben engedélyezi. Mi sem ajánljuk, mert nem tudunk olyan esetről, amikor az érdekelt meg ne bánta volna ezt a lépését.

**GYÁRI
FIÓK:**

T. Puch Művek Rt. Fióktelepe

Budapest

Becses levelükre szívesen válaszolva közlöm, hogy az Önöktől általam vásárolt 1 darab 250 ccm 82—586. rendszámú Puch gyártmányú motorkerékpár, tekintettel arra, hogy azon jó és rossz időben, szántáson, tarlón és minden alkalommal másodmagammal jártam és járok, ami pedig a legfontosabb, mindig kevés üzemanyaggal, ezideig minden tekintetben megfelel. Midőn e sorokat Önöknek tudomására adom, ugyanakkor mindenkinek bátran ajánlhatom, mert csak a PUCH az a márka, ami a magyar utaknak mindenben megfelel.

Cece, 1930 december 13.

Hazafias tisztelettel

PALI JANOS
örrmester.

PUCH

motorkerékpárok a legüzembiztosabbak!

Egyszerű a kezelésük és üzemanyagfogyasztásuk a legcsekélyebb, csendöröknek igen kedvező fizetési feltételek. — Érdeklődőknek elküldjük csendörvevőink listáját, hogy motorjainkról informálódhassanak! Kérjen még ma árajánlatot!

Budapest, VI., Liszt Ferenc-tér 9

Az idegenlégió.

Írta: STEIN GYÖRGY (Berlin). (5.)

Gondos számítások és összevetések alapján a légió vesztesége évenként 7000, naponta tehát húsz ember. A németországi normális halálozási arányszámokkal összehasonlítva a légió halálozási arányszámát, a kettő úgy aránylik egymáshoz, mint 175:7000, azaz 175 normális halálesetre Németországban, 7000 halál esik az idegenlégióban.

Ijesztő azok száma, akik öngyilkosságot vagy öncsonkítást követnek el, szomorú bizonyítékul annak, hogy soruk mennyire elviselhetetlen. Azok az esetek, amikor a legionáriusok — különösen a büntető századoknál —, hogy az állati munka alól valahogy meneküljenek, saját szemüket kiszúrják, lábukat kitörlik és hasonló borzalmas öncsonkításokat követnek el, egyáltalában nem tartoznak a ritkaságok közé. Így pl. a 2. ezred 11. századában 2 év alatt 8 ember követett öngyilkosságot, 20 pedig öncsonkítást. A század létszáma akkor 220 fő volt. 1926-ban az öngyilkosság és öncsonkítás következtében beállott fogyatéék az összlétszám 6—10 százalékát tette ki.

Az egyik legionáriusnak, aki 57 társával került az idegenlégióba, szerencséje volt. Kitünő írása lévén, ő lett a századírnok. Mikor letöltötte az 5 esztendejét, utánakutatott, hogy mi lett az 57 társával. A puhatolás eredményét az alábbi kis táblázat mutatja:

az ellenség előtt elesett	8 ember,
betegségben (lázban) elhalt	21 ember,
öngyilkosságot követett el	4 ember,
szökés, illetve szökési kísérlet miatt haditörvénytörési ítélettel agyonlővetett	5 ember,
szökési kísérlet közben a sivatagban elpusztult verekedés közben halálát lelte	2 ember,
életfogytiglani kényszermunkára ítélve	1 ember,
megőrült	1 ember,
nyomorékká (vakká) lett	2 ember,
gyógyíthatatlan betegséggel kórházba került	1 ember,

Összesen: 46 ember.

A megmaradt 11 rokkantan, törődötten került vissza Németországba. Testben, lélekben megtörve, megrokkanva ter-

mésztesen. Hasonlóak a viszonyok mindenütt a légióban, ázzal a különbséggel, hogy pl. Tonkin lázvidékén a veszteségi számok még nagyobbak. A Tonkinba-vezénylés a legionáriusok legnagyobb réme.

Ilyen viszonyok mellett természetesen, hogy a legionáriusok örökösen szökési terveket főznek. Semmiről nem beszélnek annyit, mint a szökésről és a szökési lehetőségekről. A kilátások azonban nagyon rosszak. Hogy a szökés sikerüljön, ahhoz pénz kell, olyan ruházat, aminőt a bennszülöttek viselnek, a vidék kitünő ismerete és — sok szerencse. A tengerpartot elérni csak igen kevésnek sikerül. Legtöbbször a bennszülöttek vagy színes csendőrök kezébe kerülnek. A szökevényt kifosztják és megkötözve a legközelebbi csendőrszázadra kísérik. A csendőrök minden elfogott és átadott szökevény után magas jutalmat kapnak.

A legionáriusok minden kínálkozó alkalmat felhasználnak arra, hogy a szökést több-kevesebb szerencséjével megkíséreljék. Így pl., mikor az 1. ezred 8. zászlóalja 1926-ban Palesztina határán, Kuneitra közelében táborozott, az ott lefolyt ütközet után megmaradt 1000 emberből több, mint 600 ember megszökött. (A parancsnok hivatalos jelentése.)

Az 5 éves szolgálati idő alatt 100 legionárius közül átlagban 80—90 kísérli meg legalább egy ízben a szökést. A legtöbbször ezek közül még a szökés napján megbilincselve visszakerülnek a csapathoz, ahol több havi fogságra ítélik őket. Súlyosabb esetekben, megismételt szökési kísérletek után a szökevények felett haditörvénytörési ítéletet hoznak; az ítélet a legjobb esetben — ha t. i. nem halálos — több évi kényszermunkára szól, amelynek idejét az 5 éves szolgálati időbe nem számítják be, ezt az időt tehát az elítélt legionáriusnak utána kell szolgálnia.

A büntetések.

A franciáknak az a felfogása, hogy minden legionárius alacsonyabbrendű és értékű ember, legtöbbször gonosztevő.

Ez a felfogás és a szükségesség, hogy a legionáriusok tarka összetételű csapataiban is a fegyelem minden körülmények között és bármilyen eszközökkel biztosítva legyen, nemkülönben a törekvés, hogy a legionárius fejéből a szökési gondolatokat kiverjék — mindezek a tényezők és indokok oly brutális büntetési rendszert teremtettek meg a légióban, amely a világ valamennyi kultúrállamában teljesen ismeretlen.

A mi jogi érzékünkkel mérve, az elkövetett kihágás vagy bűncselekmény nem áll arányban a büntetéssel, amit a légióban kiszabnak. Már az örvezetőnek és tizedesnek megvan az a joga, hogy a közembert kétnapi fogsággal büntesse. Ez azonban nem a nagyobbik baj. A nagyobbik baj ott van, hogy a légióban az a szokás, hogy minden magasabb előjáró kötelességének tartja a neki bejelentett fenyegetés kiszabását felemelni és súlyosbítani. Az örvezető és tizedes által kiszabott kétnapi fogság a századparancsnok előtt már nyolc napra nő s amikor a zászlóaljparancsnok elé kerül, akkor már tizenöt nap lesz belőle s ennek a tizenöt napos fogságnak legalább a fele szigorított.

A kiszabott fogságbüntetés ideje alatt a megfenyítettnek minden délelőtt négy, délután pedig három órán át „Pelotonfutás”-ban kell résztvennie. Ez annyit jelent, hogy egy

Hegedű-Harmonika-Trombiták,

Citera, Tambora, mindenfajta zenekari fa- és fémfúvós hangszer. Harmonikákat csakis megbízható, jó gyártmányokat hozunk forgalomba. Rakóczy-tárogató saját találmány. Óvakodjunk az itteni álgyárosok által felajánlott külföldön készült ulánzatoktól. Hibás hangszereket szakszerűen javítunk. **Arjogyzókat ingyen küld az**

ELSŐ MAGYAR HANGSZERGYÁR

STOWASSER kir. udvari szállító

Budapest, II., Lánchíd u. 5. (Budán).

Az egyedüli hangszergyár az országban. Több gyár nincs!

AZ ÖSSZES ELŐÍRÁS SZERINTI EGYENRUHASZÖVETEK

Társasági zubbony- és dolmány-szövetek, úgyszintén mindenfajta polgári ruhaszövetek. Csendőrtisztek és altisztek részére kedvezményes fizetési feltételek mellett kaphatók a

KRASZNER LAJOS CÉGNÉL
BUDAPEST, V. KERÜLET, DEÁK FERENC-TÉR 2. SZ.

BÜTOR

tartós, modern kivitelben, kényelmes részletfizetésre kapható:

KISIPARI TERMÉKEK BÜTORCSARNOKA RT.
Budapest, VII., Dohány-utca 66. sz.

25 kilogrammos homokzsákkal terhelve a többi fenyített bajtársaival együtt a laktanyaudvaron, forró napsütésben körbe kell futnia.

Ha ájultan összeroskad, megvárják, amíg magához tér, azután újra futást vezényelnek neki. Ha vége van ennek a kínzásnak, akkor rendszeren árnyékszéktisztításra vagy hasonló mun. árá vezénylik a fenyítés alatt állókat.

A hirhedt sivatagi menetek alatt sokszor előfordul, hogy a legionáriust örvöngésszerű roham lepi meg, az ú. n. „Caffard”. Ez tropikus betegség. Az előljárók ellen ilyen örvöngésben elhangzó szitkokat nem büntetik. Amíg a roham tart, arra az időre megkötözik a legionáriust, azután átadják megint a századának és — menetel tovább.

Magánfogság kiszabásánál a foglyot apró cellába zárják, ahol mozdulni is alig tud és csak kenyeret és vizet kap.

Különösen nagy szigorúsággal büntetik a szolgálati tárgyak elvesztését. Jegyezzük meg: nem az ellopását, hanem az elvesztését. A légióban az „elvesztett” szót nem is ismerik. Ha valaki azzal jön, hogy valamit elvesztett, úgy büntetik meg, mintha eladta volna. Kisebb felszerelési cikkeknek és tárgyakkal minden században igen nagy kelendőségük van. Gyakran megesik, hogy ezek közül valamit ellop egyik a másikatól. A meglopott — félve, a büntetéstől — úgy igyekszik magán segíteni, hogy a hiányzó tárgyat ő is ellopja valamelyik bajtársától. Végül is rendszeren egy olyan valaki fizeti meg ennek a láncoltvajlásnak az árát, aki teljesen ártatlan. Egy semmiségnek, pl. egy nyakravalónak elvesztése 3—12 hónapig terjedő börtönbüntetéssel jár.

Ezeket a barbár büntetéseket néhány évvel ezelőtt hivatalosan megszüntették ugyan, de a gyakorlatban a csapatnál, különösen pedig félreesőbb helyőrségekben — nem törődve a rendelkezésekkel — változatlanul fenntartották azokat.

Egy ilyen barbár büntetés pl. a „Crapaudine”, amit úgy lehetne nevezni: görbérekötés. A megbüntetett legionáriusnak hátrahúzzák a lábait és karjait s hátul összekötözik, úgyhogy kifeszített hasával fekszik a földön. Ebben a magával tehetetlen helyzetben hagyják a szerencsétlent nappal az izzó hőségben, éjjel a hideg sivatagi szélben s ha azután egy bizonyos idő, olykor csak két nap múlva, a köteleket feloldják, az egész teste teljesen merev. Az ilyen kínzások következményeit egész életén át viseli. Még rettenetesebb az ú. n. „Silo”. Gödröt ásnak a földbe, amely lefelé keskenyedik. Ebbe a gödörbe dobják a legionáriust és több napon keresztül bennhagyják. A gödör alakja olyan, hogy a megfenyített abban sem ül, sem kinyújtózkodni nem tud. A gödröt nem tisztítják, úgyhogy az ott felgyülemlt ürülék és szemet a gyötrelmeket kétszeresen fokozza.

Az igazság kedvéért meg kell itt jegyezni, hogy az idegenlégió magasabb szolgálati helyein, a magasabb parancsnokságoknál azon fáradoznak, hogy ezeknek a fenyítési nemeknek alkalmazását, mint amilyen a „Crapaudine” és „Silo”, kiküszöböljék, a félreeső helyőrségekben azonban a sivatagélet következtében teljesen eldurvult, minden emberi érzésből kivetkőzött előljárók továbbra is fenntartják ezeket a módszereket.

Mindezek a büntetési módszerek olyan fenyítések, amelyeket a csapatrészekben belül szabnak ki különböző szolgálati kihágásokért, engedetlenségért és felszerelési tárgyak elvesztéséért. A legkeményebb büntetések a szökés kísérlete miatt járnak ki. Az elfogott szökevényeket haditörvényszék elé állítják. Miután a szökés, éppen a már vázolt állapotok természetes következményeként, mindennapos dolog, a haditörvényszéknek nemcsak az a célja, hogy büntessen és a büntetéssel megtoroljon, hanem elsősorban — elrettentsen.

A helyőrségből történt szökési kísérletért rendszeren több

évi kényszermunka jár. Miután pedig a szökevények a ruházati és felszerelési cikkeiket otthagyják, amelyeket a szobatársak szétlopkodnak, a szökésért kiszabott büntetéshez még hozzá jön egy külön büntetés, a szerelvényi cikkek elvesztése miatt, amely sokszor szintén néhány évet jelent. Ilyenkor mindig az a vád, illetve az ítélet indokolása, hogy a szökevény a szökéséhez szükséges pénzt a szerelvényi cikkek eladásából szerezte. Minden 60 napon felül kiszabott büntetést utána kell szolgálni. A hadizónán belül megkísérelt szökést halálbüntetéssel sújtják, csak kivételes esetekben változtatják át a halálbüntetést életfogytiglani száműzetésre, ami egyben életfogytiglani kényszermunkát jelent a hirhedt Cayenne-szigeten. A kényszermunkára ítéleteket beosztják a büntetőszázadokba. Ezek az emberek állandóan sátrakban laknak és a legszigorúbb őrizet alatt állnak. Leginkább tégláégetésre és kötöztetésre használják fel őket; a munkaidő napi 12—14 óra. A téglák nem olyanok, mint nálunk, hanem sokkal nagyobbak és nehezebbek, egy darab súlya 20 kg. És bár a foglyoknak semmiféle géperő nem segít, mégis fejenként és naponta 350 darab ilyen téglát kell elkészíteniük. Ha az előírt napi mennyiség nincs kész, akkor csökkentik az ételmezési adagot, ha ez sem használ, akkor — büntetés. El lehet képzelni, mit jelent napi 14 órás munkaidő után a hőségától agyongyötört, elkínzott embereknek homokzsákkal körbefutni.

Az idegenlégióban uralkodó azon felfogással és mondhatni alaptétellel, hogy az emberélet nem játszik szerepet, teljesen összhangban áll a csapat egészségügyi szolgálati szervezete is. Az idegenlégióban csak egészen fiatal orvosok vannak, akik semmiféle tapasztalattal nem rendelkeznek és akik teljesen tájékozatlanok a trópusi betegségek felől, amelyek speciális ismereteket és tanulmányozást követelnének meg. Kevesen is vannak. Így pl. Sidi bel-Abbesben, melynek 4000 főre rúg a helyőrsége s ahol állandóan hat—nyolcszáz között váltakozik a betegek száma — egy katonatorvos látja el a szolgálatot, rajta kívül az egészségügyi személyzet egy kórházorvosból, egy egészségügyi altisztból és négy egészségügyi katonából áll. El lehet képzelni, hogy ily kevésszámú egészségügyi személyzet mellett, a betegek milyen felületes kezelésben részesülnek.

Marokkó határállomásaira 10—15 naponként jön egy orvos. A közbeeső időben a nehéz betegek semmiféle orvosi segítséget és gyógyszert nem kaphatnak. Ha az orvos az orvosi vizsgálatra jelentkezőt nem találja betegnek, úgy az illetőt szimulálás miatt a már említett s gyakran használatba vett homokzsákos futással büntetik.

Igen szomorúak a légióban uralkodó erkölcsi állapotok. Elég sokan vannak ugyan arab törzsektől megvásárolt asszonyok, mindazonáltal erősen el van terjedve a homoszexualitás. Ez a színes tisztok és francia sergentyűk büne, akik a fiatal újonc sokféle gondját és baját szemérmetlenül kihasználva, őket kenyerért vagy pénzért megveszik. Ha kenyérrel vagy pénzzel nem tudnak célt érni, előveszik a brutális szolgálati hatalmukat, amíg az újonc ellenállása megtörik...

PUCH és eredeti STEYR

WAFFENRAD

a m. kir. csendőrségnél 30 év óta bevezetett

VILÁGMÁRKÁS KERÉKPÁROK!

Kedvező részletre. Gyári fiók: **BPEST, VI., LISZT FERENC-TÉR 9.**

A csendőrség legrégebb, legmegbízhatóbb és legolcsóbb bevásárlási helye

8 havi részlet!

TRIBON

ruházati R.-I.

Budapest, VIII., Üllői-út 14.

„Értesítjük igen tisztelt vevőinket, hogy cipőosztályunk megnyílt. A csendőrség tagjai cipővásárlásnál ugyanúgy, mint az összes ruházati cikkeknel, 8 havi részletfizetési kedvezményben részesülnek *Előleg nincs!*”

A világ egyetlen katonai alakulatánál sem olyan magas a nemibetegek százalékszám, mint az idegenlégióban, különösen pedig Tonkin helyőrségeiben. A bennszülött prostituáltak ellenőrzésének hiánya, nemkülönben az orvosok és gyógyszerek hiányossága mellett könnyen érthető ez.

Az idegenlégió nemzetiségek szerinti összetételéről, veszteségeiről, a szolgálati és erkölcsi viszonyokról írott fejezeteket azért vontam be leírásomba, hogy szemléltessék, miként történik az emberanyag megdolgozása, átgyúrása a francia gyarmati szolgálatban. Az adatok valódiak, minden túlzás nélkül. Az adatok helyességét a hozzám befutó, részben kiszolgált, részben még ténylegesen szolgáló legionáriusok nyilatkozatai alapján ismételtelen ellenőriztem. Olyanoktól is szereztem felvilágosításokat, akik régen szolgáltak az idegenlégióban, akik ma már ötvenedik életévüket betöltötték és rendes polgári viszonyok között élnek, általában olyanoktól, akiknek szava feltétlen hitel érdemel. Azt is kétségtelenül megállapítottam, hogy bizonyos kiadott rendelkezések dacára is, amelyekről az előbbi fejezetekben említést tettem, az idegenlégióban uralkodó viszonyok az utolsó három évtized alatt alig változtak.

Mielőtt még egyszer reátérnénk a francia büntetési módszerre, ismerkedjünk meg Klems idegenlegionárius sorsával, ami az elmúlt években a nyilvánosságot élénkén foglalkoztatta. Azért érdekes ez és azért van különös jelentősége, mert minden adatot a legnagyobb alapossággal, hivatalosan vizsgáltak felül.

Klems József, mint egyszerű emberek gyermeke, 1890-ben született Düsseldorfban. Élete addig az időpontig, amíg be nem sorozták, minden zökkenés nélkül normálisan folyt le. A metzi gyalogezredhez került, ahonnan 1913-ban megszökött és felvettette magát az idegenlégióba. Az idegenlégióban sergentséig (a legnagyobb altiszti rendfokozat, kb. örömmester) vitte Klems, a háború után azonban egy kisebb szolgálati vétség miatt tizedessé fokozták le.

A lefokozott altiszt 1922 májusában még egyszer szökésre határozta el magát és szökési tervét végre is hajtotta. „Bajtársaimmal együtt vörig kínoztak”, — írta Klems az anyjának —, „nem maradt más hátra, mint a szökés”. Németországba akart hazajutni, ez azonban nem sikerült neki. A hegyekben bolyongott élelem és ital nélkül, teljesen kimerülten, amikor az Ait Abdallah nevű törzs ráakadt és foglyul ejtette. Ezideig minden idegenlegionáriust, aki ennek a törzsnek kezébe került, kivégeztek. Klemsnek szerencséje volt, őt életben hagyták. Szigorú őrizet alatt tartották, elvettek tőle mindent, csupán az ingét és csizmáját hagyták meg. Innen is megkísérelte a szökést, de ugyanaz a törzs újra elfogta.

Ab-el-Krim, a híres és világszerte ismert riff-kabil felkelővezér ebben az időben kezdte meg háborúskodását a franciák és spanyolok ellen. A törzs, amely Klemst foglyul ejtette, Ab-el-Krim szövetségese volt. Ad-el-Krim halott Klemsről, maga elé hívatta és maga mellett tar-

totta sofförnek. Az igen intelligens Klems rövidesen megnyerte a felkelővezér bizalmát, csakhamar segédtisztje lett, kapott a tengerparton egy villát ajándékba, feleségül vett egy bennszülött nőt és áttért a mohamedán vallásra. Klems a franciák és spanyolok ellen vívott harcokban, amelyekben meg is sebesült, olyannyira kitüntette magát, hogy Caid-ben-Hady („a német törzstől”) elnevezéssel fejedelmi rangot kapott. A szövetséges francia—spanyol haderő ellen vívott egyik nagyobb ütközetben rendkívül súlyos veszteségeket okozott Klems az ellenségnek. Ez után az ütközet után vezérkari főnökké s egyben Ab-el-Krim hadseregének főparancsnokává lépett elő a volt legionárius altiszt. Mint kabil-fejedelem, igen hűségesen és lelkiismeretesen, nagyon komolyan vette új hazája érdekeit. Ő intézte a kabilok felfegyverezését, szerzett két repülőgépet is, amelyekről az ellenséges tábor fölött propagandaíráásokat szóratott el. Kiterjedt és rendszeres lőszer és fegyvercsempészetet szervezett meg a blokád alá vett kabilokhoz és ő intézte — francia és angol nyelven — a kabil állam minden diplomáciai munkáját.

A francia—spanyol hadseregben legendás személylé nőtte ki magát és nem volt olyan, a lőszer vagy élelmiszer-ozlopot ért, súlyos károkat okozó rajtaütés, amely mögött ne bukkant volna fel a név: Jozef Klems.

És valóban. Később csakugyan kiderült, hogy a francia—spanyol csapatok a súlyos veszteségeket, a kabilok pedig a hosszantartó, hősies ellenállást szinte kizárólag Klemsnek köszönhették.

Egy napon azonban fordult a hadiszerecsé. Az ellenséges túlerő napról-napra nőtt és olyan törzsek, amelyek megígérték, hogy mindvégig hűségesen kitartanak a kabilok mellett, nem váltották be szavukat. Abd-el-Krim — kilátástalan helyzetét felismerve — megadta magát. De Klems még nem került a franciák kezébe. Betegen és sebesülten visszavonult a hegyek közé. Egy francia tisztnek később sikerült rejtekhelyét kikutatni és az így fogságba vetett Caid-ben-Hady kabil-fejedelemnek, mint Klems idegenlegionáriusnak kellett egy francia hadbíróóság előtt tetteiért felelnie. Hordágyon fekve fogadta az ítéletet, amely az ellenséghez történt szökés miatt halálbüntetésre és nyolcévi kényszermunkára szólott. Az ítélet fellebbvitele során, amikor is egy nem teljesen tisztázott táviróhiba is valahogyan közrejátszott, Klems halálbüntetését életfogytiglani rabságra változtatták. 1930 február 9-én tették hajóra Klemset hétszázkilencvenkilenc más elítélttel együtt s vitték Guayana büntetőgyarmatra. Klems édesanyja kegyelmi kérvényt nyújtott be, amelyet a német kormány pártolólag továbbított a francia külügyminisztériumhoz. A későbbi kérdezősködésekre mindössze azt a felvilágosítást kapta a német külügyminisztérium, hogy Klems megérkezett Guyana gyarmatra és ott a betegek listáján mindezideig nem szerepelt. Miután Klemstől már egy év óta nem érkezett levél Németországba, további sorsa ismeretlen.

(Folytatjuk.)

Csendőrtisztek, altisztek és azok családtagjai 10 havi részletfizetésre!

Az Urak részére:

Kész öltönyök, felöltők
Hubertus-kabátok és trench-coatok
Télikabátok, bundák
Öltöny- és felöltőszövetek
A H. M. új előírásának megfelelő katonai szövetek

Egyéb egyenruhászövetek nagy választékban
Férfi fehérneműek
Pullóverek, kötött mellények
Fehérneműanyagok méterszámra
Úszóruhák, fürdőköpenyek

Öltönyöket, felöltőket és egyenruhákat mérték szerint készítünk saját műhelyünkben

A Hölgyek részére:

Kész női felöltők és kosztümök
Kész női szövet és selyem, délutáni és estélyi ruhák
Pongyolák, blúzok, aljak
Pullóverek, kötött mellények és kötött kosztümök
Köpeny- és ruhaszövetek
Selymek és műselymek méterszámra
Vászonárak, sífón stb.

Úszóruhák, fürdőköpenyek
Menyasszonyi kelengyék
Ágygarnitúrák
Kész női fehérneműek
Damasztáru
Asztali készlet
Sezlonktakarók, diszpárnák, szoba- és futószőnyegek

Felöltőket, kosztümöket és ruhákat mérték szerint készítünk saját műhelyünkben

WEISS GYULA RÉSZVÉNYTÁRSASÁG ÁRUHÁZA, BUDAPEST
IV. KERÜLET, KOSSUTH LAJOS-UTCA 18. SZÁM — TELEFON: 895—41. — FENNÁLL 62 ÉVE!

Levél 1597-ből.

(Pályázat.)

„Örökön való szolgálatomat ajánlom Nagyságodnak mind énnekem mindenkoron jóakaró Kegyelmes Uramnak. Továbbá Kegyelmes Uram adhatom Te Nagyságodnak tudására, hogy az minémü keresztény embereink ott benn Budán és Pesten vannak, ugyan magok közül egy emberüket bocsátának ki énhozzám, az kitől azt üzenték, hogy török császár az végeken azt írta, hogy semmit ne kérjenek, mert általán fogva minden bizonnyal, hogy Szent György napjára itt kint akar személye szerint császár lenni, — ha pedig akkorra ki nem érkezhethnék, tehát minden bizonnyal az mikor az rózsa virágzik, itt kint akar lenni és azt is írta, hogy bátor az Mahomed színet soha ne láthassa, hogy ha ez meghatározott napra ki nem jőne.

Nagyságos Uram azért jól tudja Te Nagyságod, hogy ez az hely mily állapotban vagy, az mióta Isten kezünkbe adta, azóta fogva igen keveset építettének rajta, most is senki nem épít semmit rajta.

Nagyságodnak jó volna ott fenn Öfelségénél emlékezni, hogy viselnének gondot ennek az építésére, mert most volna ennek az ideje, az mily nemü jó idők járnak, minden nap szabadon építhetnének, hogy ha volna kinek. Azkor bizony későn lesz az mikor az szükség kívánja. Az mióta Te Nagyságod innét kiment, azóta fogva csak egy lapát földet sem vettek egyik helyből a másik helyre. Mindezek utánna azt is irhatom Nagyságodnak, hogy legyen Istennek hála, itt mi az egész vitézlő néppel jó vigyázásban vagyunk. Isten éltesse Te Nagyságodat.

Datum Strigonii 1. mo. Januarij Anno 1597.”

Ezt a régi levelet át kell rövid, magyaros mondatokba, a mai magyar nyelvre és helyesírással fogalmazni. A legjobb munkát dr. Élthes Gyula „Kihágások és felsőbírósi határozatok” című legújabb kiadású nagy, kétkötetes munkájával jutalmazzuk.

A pályázatban csak a csendőrség legénységi egyénei vehetnek részt. Határidő július 20. Az eredményt az augusztus 1-i számunkban közöljük.

Megfejtés.

A folyó évi 16. számunkban közölt pályázatunkra a leg-szebb pályamunkát Molnár Béla csendőr (Szászvár) küldte be.

A még beérkezett 43 pályamunka közül dicséretet érdemelnek a következők pályamunkái:

Pályi Lajos csendőr (Szirák), Gál Pál őrm. (Egerág), Csap Mihály őrm. (Szeghalom), Juhász József csendőr (Debrecen), Füleki József algy. (Toponár), Erdei László th. (Kunszentmárton) és Bugyi István csendőr (Karancskeszi).

A „Cortébert” zseborát Molnár Béla csendőrnek elküldöttük. Pályázata a következő:

Egy 28 órás őrjárat leporlyázása.

Őrsparancsnokunk már az este, takarodó előtt tudomásunkra adta, hogy reggel öt órakor rendes szolgálatba indulunk.

Háromnegyed öt órakor jelentkeztünk az őrsirodában. Őrsparancsnokunk személyesen igazít el bennünket. Átadja a szolgálati lapot s a szokásos figyelmeztetések után, hogy szolgálatunkat szabályszerűen végezzük és szabálytalanságok elkövetésétől tartózkodjunk, vezényszavára megtöltjük puskáinkat az erre a célra előirt helyen.

Őrsparancsnokunknak különös parancsa nincsen, nyomozási ügyet sem viszünk magunkkal, ami meglehetősen ritka eset. Az őrjárat tehát csendesnek, eseménytelennek ígérkezik, hacsak útközben nem történik majd valami.

A puskák megtöltése után tisztelgünk és frissen lépünk ki laktanyánk hatalmas kapuján. A júniusi reggel verőfényes, tiszta levegőjét tele tüdővel szívjuk egészséges éjszakai pihenés után.

Ötöt üt a torony órája. A község belső része még csendes, a kereskedők, iparosok még alusznak, csak a külső részen lakó földműveseknél látni teljes élnkséget, amint reggeli munkáikat végzik és jószágaikat etetik. A legszélső házban lakó bolgár kertészt is serény munkában találjuk már. Hangosan köszönünk egymásnak.

Szászvár községet elhagyva, kiérünk a határba. Szivárványszínű harmat csillog az út mentén hajlongó karcsu fűszálakon, imitt-amott porévre vetkőzött kaszás suhogtatja rendre a dús, illatos füvet. Amint elhaladunk mellettük, megállanak egy-egy pillanatra s köszöntenek minket. Barátságosan fogadjuk.

Megállunk félperces beszélgetésre az öreg derekát pihentető Böröcz bácsival, aki jómódú polgárember, községi pénztárnok Szászvárott. Együtt dicsérjük a jó Isten bőséges takarmányáldását. Jó munkát kívánunk neki.

Megszokott, kimért ütemben lépünk tovább az országút

DOXA ÓRÁK,

arany- és ezüstárak

megbízható szállítója:

PETŐ EMIL

Budapest, V, Falk Miksa-utca 12
Telefon: Aut. 156-85.

A csendőrség tagjainak kedvező
részletfizetési feltételek

SÁRGA JÁNOS

ÉKSZERÉSZ, ÓRÁS, MŰÖTVÖS

KIRÁLYI UDVAR SZÁLLÍTÓ ALAPÍTVA 1895 KÖLÖZSVÁR

BUDAPEST, IV. KIGYÓ UCCA 5.

KÉPES ARJEGYZEK INGYEN · KLOTILD PALOTA

CSENDŐRSÉGI SZÁLLÍTÓ!

40 év óta fennálló cég, a csendőrség régi elismert bevásárló helye!

MÁRER

egyenruházati intézete
**BUDAPEST, VIII.,
BAROSS-TÉR 9. SZÁM.**
(A keleti pályaudvar érkezési
oldalán) TELEFON: J. 321-78.

Khaki posztó, Loden, szintartó gypju. a legerősebb strapára, méterje	— — — — — 15-20 P
Ugyanaz „Herkules Loden” minőségben	— — — — — 17. — „
Khaki kamgarn, szintartó, tiszta gypju	— — — — — 18-50 „
Ugyanaz extra finomban	— — — — — 22-50—25. — „
Csendőrkalap-toll, valódi kakastoll, csak dupla, dus kivitelben van raktáron. tollforgótokkal együtt	7.60 „

Egyenruhák külön mérték után 3-6 havi hitellel.

Egyenruha-szabóságom és sapkaműhelyem a helyszínen személyes szakképzett vezetésem mellett működik

THE CHAMPION

angol kerékpárok

36 éve vezetnek a világon. Havi részlet 20 P
Saját készítményű **LÁNG-korékpárok** 180 P

Havi 15 pengős részletre, teljes felaze eléssel, karbidlámpával. Összes kerékpáralkatrészek nagybani árban, **30% árleszállítással.** Külső gumi 5.40, belső gumi 1.80, pedál pája 2.80, lánc 2.80 pengő.

LÁNG JAKAB ÉS FIA kerékpár- és guminagykereskedés
Kelet-Európa legnagyobb, legrobbibb és legmegbízhatóbb korékpár-
raktára. — Budapest, VIII., József-körút 41. — Alapítva 1869. — Arany-
zék 1000 képpel ingyen!

porát. Amint feljebb és feljebb száll a nap, egyre melegebb lesz.

Egy útkanyarulatnál feltűnnek Vékény község szélső háza. Nyolc óra tájban beérkezünk a községbe. Végigportyázzuk az utcákat: sehol semmi hiba, sem rendetlenség, a kis polgárházak táján jóleső rendet és tisztaságot találunk. Betérünk a községi bíróhoz, nincs semmi nevezetesebb közlenivalója.

Másfélóra múlva elhagyjuk Vékény községet s tovább indulunk. Délnyugati irányban, mintegy négyszáz méterre marad el tőlünk Kámász község. Nem megyünk oda, nem tereptárgyunk.

Utunk két meredek domb mögött hosszan elnyúló völgyön vezet tovább, amelyet kétoldalt sűrű, fiatal csererdő szegélyez. Most már kinn vagyunk a községből, lehet beszélgetni. Gyorsabban fogy így a hosszú út. Külön szórakozásunk egymás vizsgáztatása, fogós kérdések feladása a Szut. és a Btk. rejtelmeiből.

Néhány ölnyi erdei tisztásra érünk, amelyen csermely folyik keresztül és út vezet át. Leülünk. Mi tagadás, elfáradtunk. Járortársamnak tudomására adom, hogy itt egy óra pihenőt fogunk tartani s közben valamit ehetünk is.

A mogyorófabokrok árnyékában jó étvággal látunk neki a járortáskából előkerült főtt tojáshoz, vajaskenyérnek. Utána nagyszerű üdítő italt szolgáltat a lábunknál elfolyó csermely, amelyből összezsúkolható alumínium poharainkkal merítünk innivalót. Most már jöhet a cigaretta.

Az óra mutatója egyre jobban figyelmeztet, hogy az egyórás pihenő vége felé közledik. Visszaradjuk a holminkat a járortáskába s most már kipihenve, friss erővel vágunk neki az emelkedő gyalogösvénynek.

Kiérünk a cseresből. Szőlők között járunk, legközelebbi tereptárgyunk a Wéber-féle szőlő vincellérháza. A hegymászástól és az immár rendkívül erős napsütéstől kiizzadva érünk fel a hegytetőre, ahol tisztán, fehéren áll a vincellérak virágos kertjében. Csak a gazdasszony van otthon, a háza népe szerteszéjjel dolgozik a szőlőben. Örömmel fogad bennünket, van egy hete, hogy nem látott csendőrt, pedig azt mondja, hogy szívesen látja a csendőrt mindig, mert valahogy biztosabban érzi magát a nemlétező tolvajokkal és rablókkal szemben, ha csendőrt lát. Egyébként legtöbbször csak a csendőr az egyedüli idegen ember, aki itt megfordul, még a falubeliek is ritkán járnak erre felé.

Folytatjuk utunkat Magyarereggy felé. Itt már gyorsabban haladunk, mert utunk rekettye- és galagonyabokrokkal teleszórt lejtős legelőn halad. Balra tőlünk jó ködörösnyira a kecskeháti domb tetősíkján békésen delel Magyarereggy község gulyája.

Déli harangszó távoli hangját hozza felénk a szél. Szétnyílik előttünk a rekettYES, tisztáson állunk s alattunk méltóságos nyugalommal pihen a forrón vibráló levegőben Magyarereggy község. Vakítóan fehérek a kis házacskák a napsütésben. Jó órai gyaloglás után beérünk a községbe.

Amint a főután végigmegyünk, meg-megállunk az ebédnél levő polgárokkal egy-egy szóra. Végighallgatjuk a legújabb apró-cseprő kis falusi híreket, talán lesz közöttük olyan is, ami érdekel minket.

Betérünk a községi bíróhoz. Értelmes, eszes polgárember, méltó a hivatalára. Szívesen szoktunk vele elbeszélgetni. Ezúttal mi is lehetne más a téma, mint a választás. Nagyon belemelegedik a bíró úr elveinek kifejtésébe, amit mi udvariasan meghallgatunk ugyan, de a végén aztán mégis csak abban maradunk, hogy mi — már mint a csendőrök — nem politizálunk, nem is értünk hát hozzá. Így aztán nem is kell véleményt nyilvánítanunk. Félóras beszélgetés után kezdet szorítunk s indulunk tovább.

A Hangya Szövetkezetben cukorkát vásárolok. Járortársam már tudja kinek: a következő tereptárgynál lakó Rein molnár kispapnak, egy aranyos, kedves, kis göndörhajú leánykának. Haladunk a pihenőnk felé. A község sűrű fasorral szegélyezett útján iskolás gyermekekkel találkozunk. Kö-

zelükbe érve, nagyot köszönnek kórusban s hogy megszólítom az egyiket, körülögnak.

Néhány tréfás kérdést adok fel nekik. Versenyeznek, ki tud jobban felelni. Szétszotom közöttük a cukorka egy részét, mire vidáman rebbennek széjjel.

Betérünk végre a pihenőszobára. A szomszédban lakó öreg Petes nénitől aludtfejet vásárolunk, amelyet jóízűen elfogyasztunk, utána egy kis nyári szalámit eszünk. Jó friss vízben itt sem szűkölködünk s most már nincs más vágyunk, mint jót pihenni.

Levetkőzünk, a pihenő ajtaját becsukjuk. Megigazítom az órát. Most délután 2 óra van, este háromnegyed 8 óráig nagypihenő. Lefekszünk s hamar elcsendesedünk. Ringatni nem kell egyikünket sem.

Zsebóráim ébresztője riaszt fel. Háromnegyed nyolc.

Felkelünk, megmosakszunk, felöltözünk s a táskánkban levő maradékot elfogyasztjuk. Felszerelve, teljesen készen és frissen lépünk ki az alkonyatba.

Mégegyszer végigportyázzunk Magyarereggy községen, azután folytatjuk utunkat.

Sötét, haragos zöldesfekete foltként látszik a déli hegyekre boruló püspökségi erdő hatalmas rengetege. Arrafelé visz az utunk. Mire az út pora szürkére lepi be a nyári csizmáinkat, már meg is érkezünk a következő lakott tereptárgyhoz. Illetve egyelőre az utolsóhoz, mert a következő tereptárgyaink lakatlanok. Éppen lefeküdni készülődnek, így hát csak az ablakon át kérjük meg, hogy mi ujság? Semmi. Megyünk hát tovább.

Elérjük az erdő szegélyét. Ez a rész Medvenc helye az orvvadászoknak. A barnakői és kisújányai utak kereszteződésénél szolgálatunk előírása szerint lest tartunk. Hallgatózunk, szemünk harcol a közeledő sötéttel. Néma csend honol mindenfelé, csak az éji bogarak repkednek nagy dongással össze-vissza. Semmi sem történik, lejárt a félóra les, mehetünk tovább.

A levegő most már hűsebb, mint nappal, vígabban is megyünk, egymásután maradnak megettünk a lakatlan tereptárgyak. De aztán mindig lassabban tudunk csak haladni, az éj sötétje miatt, amelyet még fokoz a sűrű lombzat, amelyen át kell törnünk.

Úgy tizenegy óra felé megérkezünk az öreg Máriavárhoz (Máriavár). Megkérdezem a bajtársamat, ismeri-e a vár regéjét, amely az itteni nép ajkán él. Királykisasszonyról van szó a regében, aki vőlegényét a törökökkel vívott csatában elveszítette. Bánatában utánahalt, nincs nyugta azóta sem, csendes, holdvilágos éjjeleken visszajár a vár öreg folyosóira s megfürdik a várárok kristálytiszta vizében.

Vége a regének, pihentünk is közben egy kicsit, mehetünk tovább. Mindinkább csendesebbek, szótlanabbak leszünk, hiszen már jónéhány kilométer maradt mögöttünk.

Egyhangú, csendes és hosszú az éjszakai út, csak néha szakítja meg párperces pihenő. Keleten pirkad s mire felérünk a nyáradi vadászlakhoz, kisüt a nap is. Itt töltjük el kispihenőnk utolsó maradékát.

Virágillatos, madárdaltól hangos erdőszegélyen ereszkedünk le a lejtőn a császtói kőbánya s ezen át Szászvár felé.

Pontban reggel kilenc órakor — még az örsiroda órája el sem ütötte — jelentkezünk örsparancsnokunknál, akit az örsirodaasztal mellett élénk tevékenységben találunk. Kiürítjük a puskáinkat, lerakjuk szerelvényünket s nagyot nyújtózunk utána. Bizony, tegnap hajnal óta elég sokáig rujtunk volt. Késő kipihenjük magunkat, aztán nekilátunk szerelvényünk megtakarításának, rendbehozásának.

Így telik el az őrzés júniusban, ha nem történik semmi különös. Elég ritkán van ez így, mert rendszerint akad dolgunk bőségesen.

A szerkesztésért és kiadásért felelős:

PINCZÉS ZOLTÁN százados.

Stádium Sajtóvállalat Rt., Budapest, VI., Rózsa-utca 111. sz

Felelős üzemvezető: Györy Aladár.

CSENDŐRSÉGI SZÁLLÍTÓ!

REFORM Ruházati Rt. Budapest, VI., Vilmos császár út 5. (TELEFON: Automata 130-96, 132-96)

ÁLLANDÓ DÚS VÁLASZTÉK:

Kész női, férfi és gyermek tavaszi és átmeneti kabátokban, öltönyökben, női ruhákban, fehérneműekben, szövet-, selyem-, bélés- és divaláruban, ág- és asztalneműekben, paplanokban, takarókban, szőnyegeken, kötött- és szövöttárakban, stb., stb.

VIDÉKI RENDELÉSEKET AZNAP ELINTÉZÜNK!

KÉRJEN ÁRJEGYZÉKET!